

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

Digitaliseret af / Digitised by

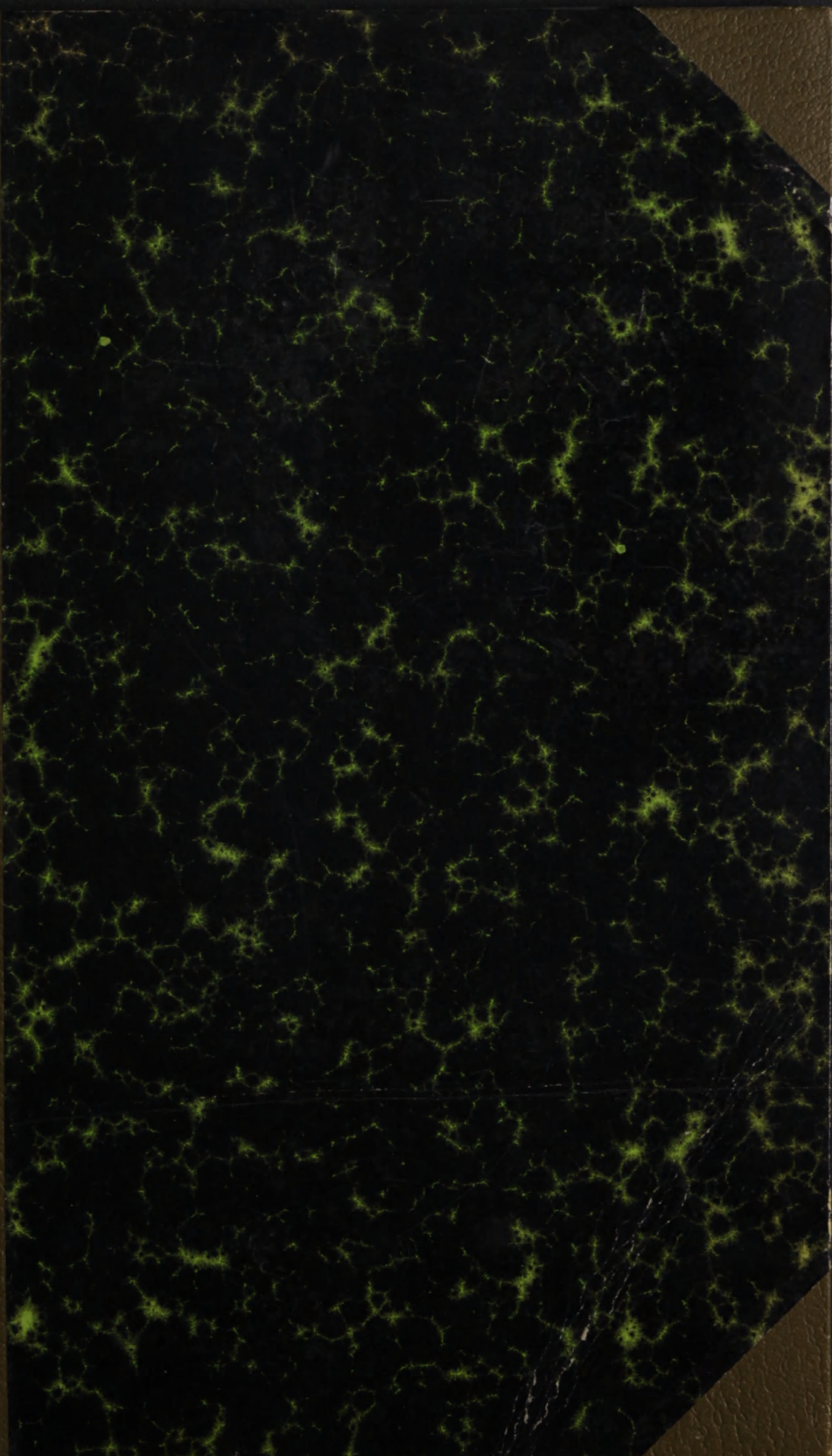
Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library
København

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

L. v. Kohl,
Stor-Japan

VERDENSKRIGEN 1914-18

8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130019379885

0081

STOR-JAPANESE

PRIS 75 ØRE

STOR-JAPAN

ØSTASIEN OG VERDENSKRISEN

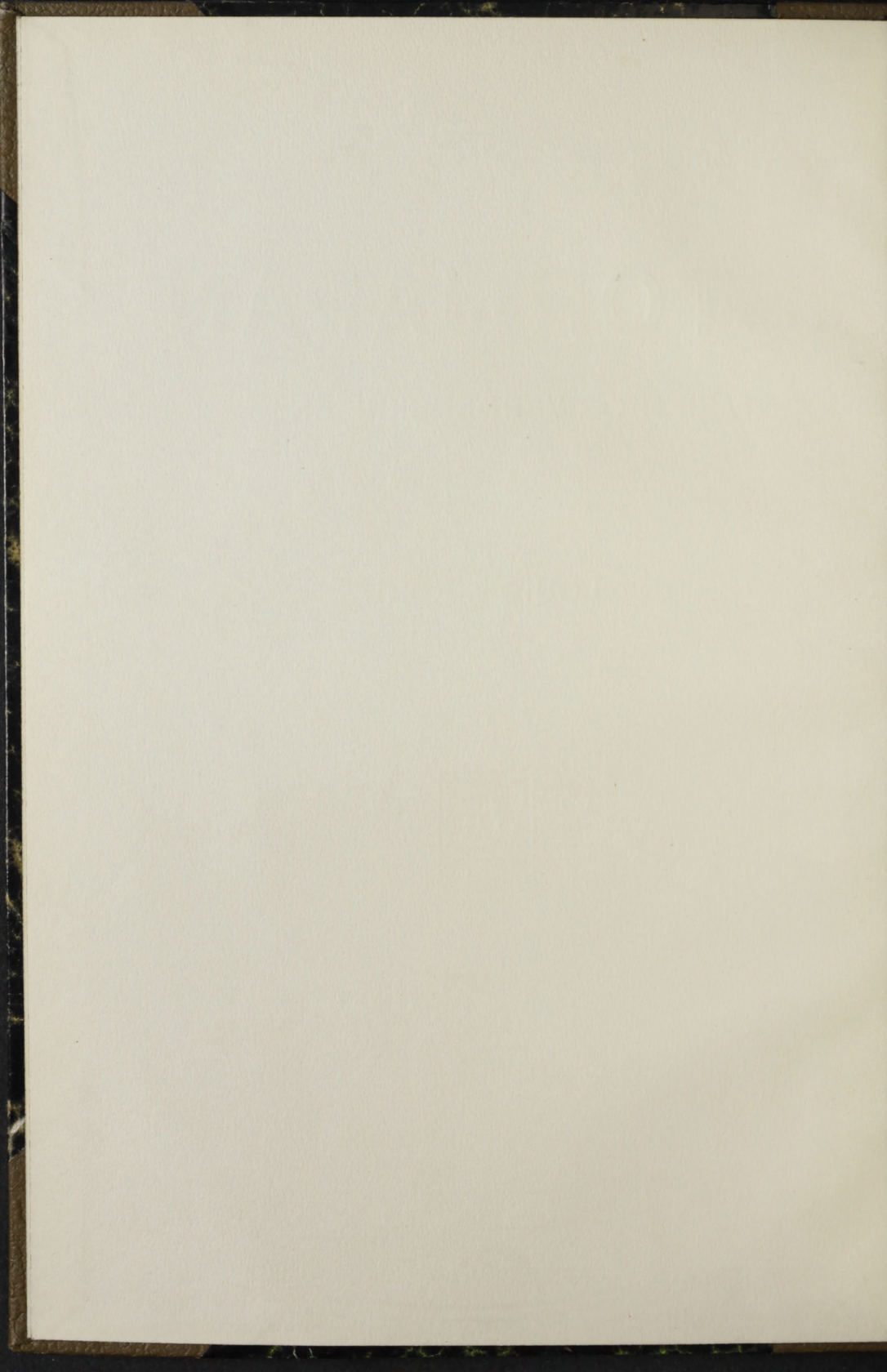
AF

LOUIS v. KOHL

V. PIOS BOGHANDEL
— POVL BRANNER —

KØBENHAVN
1915.

STOR-JAPAN

ØSTASIEN OG VERDENSKRISEN

AF

LOUIS v. KOHL

1915. 23374

KØBENHAVN
FORLAGT AF V. PIOS BOGHANDEL
— POVL BRANNER —
1915

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (Ivar Jantzen). København.

FORORD

Det var oprindelig Tanken med dette lille Skrift kun at vise, hvorledes Japan af England blev inddraget i Krigen og dernæst selve dennes Forløb i det fjærne Øst. Men det blev mig hurtig klart, at en virkelig Forstaaelse af de Forhold, som medførte og muliggjorde Japans Inddragelse i den europæiske Krig og af de Følger, som dette kan faa, kun var mulig, naar man kender Hovedlinjerne i Japans politiske Udvikling og dermed de Begivenheder og Formaaler, som i sin Tid førte til Forbundet mellem England og Japan, til Fjendskab mod Tyskland og sluttelig til Udsoning med Rusland. Det har derfor været nødvendigt at give et Rids af Landets hele udenrigspolitiske Historie siden »det store Jordskælv« — som Omvæltningen i Treserne kaldes — og af de indre Brydninger mellem gammelt og nyt, mellem nationalistisk og kosmopolitisk, som jo giver sig Udslag i de ydre politiske Bestræbelser og i Virkeligheden bestemmer dem.

Som Kilder er — foruden enkelte japanske Skrifter — benyttet næsten alle betydeligere europæiske Værker om Japans Historie og Kultur lige op til de allernyeste, som først har set Lyset under Krigen; desuden talrige Artikler og Afhandlinger i europæiske og amerikanske, japanske og chinesiske Tidsskrifter og Aviser, som jeg har samlet i alle de Aar, i hvilke jeg næsten udelukkende har været optaget af Studiet af østasiatiske Sprog og Kulturer. I hvert Fald nogle af de Oplysninger og Udtalelser, der bringes, vil have Nyhedens Interesse.

Af Hensyn til Helheden har mangt og meget maattet udelades, hvor fristende det end kunde have været at fordybe sig i dette ejendommelige Folks Tanker og Vaner. Jeg skal der-

for henvise til andre danske Arbejder, saaledes *Karl Larsen's* meget interessante »Japansk Aand« og *Fr. Le Sage de Fontenay's* paalidelige Skildringer af Japans og Chinas Historie og Kultur i »Folkenes Historie« og »Verdenskulturen«. Nogle smukke og gode Skildringer fra Japan gav for nogle Aar tilbage en vistnok i Japan levende Hr. *Rosenørn* i »Tilskueren«. *Johanne Münter* har i en Række Bøger gengivet *Lafcadio Hearn's* Indtryk af Japan, men denne fantastiske Drømmer bør nydes med Kritik, ti han levede i en sværmerisk og visionær Verden, der ofte var meget fjern fra Virkeligheden.

L. v. K.

I.

»Det store Jordskælv«.

Japans Europæisering. — Kampen mellem gammelt og nyt.

»Gaarsdagens Djævel kommer
[idag] paa høfligt Besøg.«
(Ordsprog.)

Den 8. Juli 1853 kom fire store Krigsskibe sejlene ind i Tokyobugten og kastede Anker ved Uruga. De kom fra Amerika for at tiltvinge Staterne Ret til at handle paa Japan. Modtagelsen var dog ingenlunde venlig; Kystbyerne befæstedes og man gjorde sig rede til alvorlig Modstand, mens Mikadoen befalede Shintopræsten i Yamada i Ise at bede Amaterasu, Solgudinden, om Hjælp. De fremmede optraadte imidlertid fredeligt og Skibenes Fører, Commodore *Perry*, indskrænkede sig til at aflevere et Brev fra Præsidenten, med den Tilføjelse, at han vilde afhente Svaret næste Aar. Og han holdt sit Løfte. I Februar 1854 vendte han tilbage med 8 Skibe og det lykkedes hans diplomatiske Snille at føre Forhandlingerne til et gunstigt Resultat. Den 31. Marts 1854 undertegnedes i Kanagawa en Overenskomst mellem de forenede Stater og Japan, der aabnede to Havne for Handelen.

Andre Lande fulgte Amerikas Eksempel. Europas forskellige Stater opnaaede efterhaanden Ret til Handel i seks Havne, og de sendte Gesandter og Konsuler til Japan. England, der senere har haft fremragende Diplomater i Østen, var lidet heldig med sin første Repræsentant, Sir *Rutherford Alcock*, der ved sit Hovmod og sin Stejlhed vakte Japanernes Uvilje, og der blev da ogsaa stukket Ild paa det engelske Gesandtskabs Bolig i Tokyo. Preussen, der sluttede Traktat med Japan 1860, var heldigere med sin Udsending, Excellencen *v. Brandt*, der forblev over en Menneskealder i Østen — det var den

samme v. Brandt, om hvilken ingen ringere end Li Hung Chang en Gang erklærede, at »Balandt ved mere om China end jeg selv.« Rusland foretrak at gøre et Forsøg paa straks at erobre Japan. Den store Statsmand *Ito*, der selv oplevede Begivenheden, har givet en morsom Skildring af den i Tidskriftet »Ostasien«: En skønne Dag i Aaret 1860 kom et lille russisk Krigsskib »Possadnik« til Havnen Takeshiki paa Tsushima — *Ito* var den Gang 19 Aar og opholdt sig i Yedo. Der blev uhyre Opstandelse over dette ene Træskib, hvis Kaptajn ganske rolig hejste det russiske Flag paa Toppen af Bjærget for derved at erklære Øen for russisk Besiddelse. Dens Beboere var rædselsslagne. Forgæves sendte Fyrst So Bud paa Bud til Hovedstaden — Regeringen vovede ikke at optræde energisk. Først ved den engelske Admirals forstandige Optræden lykkedes det at faa Skibet og Flaget fjærnet i al Fredelighed. Og stolt tilføjer *Ito*, at nu er det anderledes: »Hver Dag angriber japanske Tropper Russerne, og næsten hvert Angreb er en Sejr. Nu frygter vi ikke hele den russiske Hær og Flaade, langt mindre et enkelt Træskib«, Ord, der rummer en berettiget Stolthed over Forandringen i Japans Stilling siden Ydmygelsens Dage og til nu, da det er blevet en Stormagt, der har formaaet at besejre selv det mægtige Rusland.

Perry's diplomatiske Held fik saaledes hurtigt betydningsfulde Følger. Vel nærrede alle Japanere lidet venlige Følelser for Europæerne og mere end een af de fremmede faldt som Ofre for denne Uvilje, men Staten selv opretholdt et fredeligt Forhold til dem. De Statsmænd, der hjalp den unge *Mutsuhito* til Magten og overvandt Shogunen, forstod alt for vel, at der var overmaade meget at lære, førend man aabenlyst turde vise sine Følelser. De gjorde derfor gode Miner til slet Spil og viste en tilsyneladende Føjelighed og Velvilje, følgende den nationale ju-juts' fornemme Bud: »Et Skridt tilbage . . .« og viste gennem dette Maadehold og Besindighed deres Værdi som Statsmænd — ti (som *Tokutomi* bemærker:) »der er mange, som veed at gaa frem, faa, som forstaar at holde igen. Uklogt er det, at udnytte alt til det yderste. Det synes let, at benytte en gunstig Lejlighed, men i Virkeligheden er det vanskeligt . . .« Mændene i Meiji-tennos Raad forstod dette. Straks

ved Tronbestigelsen oprettedes et særligt Departement for udenrigske Sager og den 5. Jan. 1869 modtog Kejseren personlig de fremmede Staters Repræsentanter i en højtidelig Audiens. Det store Folk saa med Undren og Uvilje, hvorledes »Gaarsdagens Djævl« nu modtoges paa officielt Besøg: »Den fremmede Barbar« (Ban-i) fra igaar var i Dag blevet til »den fremmede Herre (Ijin-san)«.«

En lang Arbejdets Tid begyndte. Hele den gamle Feudalforfatning omstyrtedes; Lensvæsenet ophævedes og Fyrsterne (Daimyo'erne) gav deres Len tilbage. Der oprettedes desuden syv Ministerier, der senere afløstes af et Kabinet efter europæisk Forbillede. Overhovedet søgte man nu at erhverve alle de Kundskaber og Indretninger, hvorpaa Europæernes Magt berøede. Japan blev europæiseret. Unge Mænd sendtes ud til Europa og Amerika for at lære. Indkaldte Ingeniører byggede Havne, Fyrtaarne, Telegrafer og Jærnbaner — ved Bygningen af disse sidste begik man iøvrigt den Fejl, at gøre dem smalsporede, en Fejl, som nu hævner sig dyrt. Der oprettedes Skoler af alle Arter: Universiteter og Højskoler, polytekniske Lærestalter og Navigationskoler; europæiske Lærde indkaldtes og overtog Lærerposter i Medicin og Retsvidenskab, Historie og Filosofi, mens talrige Bøger oversattes, lige fra populære Skrifter som Smiles »Self-help«, der var den første, til saa vanskeligt tilgængelige Værker som Kants. Skovvæsenet og Landbruget reguleredes og der oprettedes Forst- og Agerbrugsskoler og talrige Forsøgsstationer. Flaaden byggedes og indrettedes efter engelsk Mønster, mens Hæren reorganiseredes først af Franskmand, senere af tyske Instruktører; et Navn som *Meckel* holdes endnu stedse i Ære blandt Japans Officerer, der iøvrigt for en stor Del tilhører den gamle Krigeradel — samtidig med den nye Forfatnings Indførelse og Lensvæsenets Ophævelse var nemlig en stor Del af de gamle Samuraislægters Medlemmer traadt ind i Hær og Flaade og kom dér, krigsvante som de var blevet gennem mange Slægtleds bestandige Fejder og blodige Borgerkrige, til at danne en glimrende Grundstamme for Landets Værnemagt.

Ogsaa Statens Finanser ordnedes lidt efter lidt efter europæisk Mønster. I tidligere Tider havde man betalt sin Tiende

i Naturalier, hovedsagelig i Ris, og Regeringens Indtægter havde derfor været meget vaklende. Nu indsaa man, at ogsaa dette Forhold maatte ændres. I Følge den tidligere Finansminister *Matsukata's* Oplysninger (i »North American Review«) foresloges allerede i 1869 Indførelsen af Grundskat, men den kom først til at træde i fuld Kraft saa sent som 1881. 1887 indførtes ogsaa en Indkomstskat og senere indirekte Skatter.

Det er klart, at under dette Efterlignelsesarbejde, der udførtes med saa overvældende en Energi paa næsten alle Samfundslivets Omraader, undgik man ikke nu og da at følge Forbillederne for blindt, uden at tage det nødvendige Hensyn til de Betingelser, der var givet i Landets og Folkets særegne Karakter, og dette er da ogsaa ofte nok blevet hebrejdet Japanerne, hvem man i den europæiske Presse har yndet at frakende al Originalitet. I enkelte Smaating kan man have haft Ret; saaledes virker det jo nok kuriøst, at den japanske Hærs Etaarig-frivillige bærer sort-hvide Distinktioner ligesom de preussiske, idet man glemte at undersøge, hvorfor den preussiske Hær benytter disse Farver og slog sig til Rø med Kendsgerningen. I andre Tilfælde har den europæiske Tilskuers Kritik i denne Henseende været helt uberettiget, som naar *Kipling* i »Fra Hav til Hav« mener, at det blot er af »blind Efterlignelseslyst«, at Japanerne søgte at skabe et Kavalleri; selvfølgelig er Aarsagen den, at Hæren, der ogsaa maatte være forberedt paa kontinentale Felttog, overhovedet ikke kunde undvære et Rytteri til Efterretnings- og Tilslørings-tjeneste — det vilde saaledes have været Japanerne til stor Gavn, hvis de i Manchuriet havde kunnet disponere over et bedre og talrigere Kavalleri. Kyndigere Folk erkender, at Japanerne tværtimod har forstaaet med megen Skarpsindighed at vælge netop det bedste hos hvert enkelt europæisk Folk og undladt at efterligne disses mindre heldige Egenskaber og Livsformer. Netop med Henblik herpaa skriver *Jan Hamilton*, den engelske General, der ledsagede den japanske Hær i Manchuriet: »Øriget frembyder for os Europæere et Spejl, i hvilket vi kan se os selv, hvis vi blot har Mod dertil. Ethvert Folk, der kopieres af Japanerne paa et eller andet Omraade, kan rolig føle sig sikker paa, at det i Øjeblikket staar højest paa dette Felt eller i hvert Fald er nær derved. Men det maa vogte sig vel

for at drage den forhastede Slutning, at det nødvendigvis er lige saa dygtigt, som sine smaa energiske Elever.«

Hertil kommer, at denne Efterlignelsesfeber, som greb Japan i Meijitiden, i det store Hele indskrænkede sig til de ydre Livsformer. Man drog Gavn af de fremmede Folkeslags praktiske Snille og Erfaringer, og man lærte deres Tanker og Idealer at kende — men disse selv akcepterede man ingenlunde. Den Individualisme, som i saa høj Grad er Særkendet for europæisk aandelig og politisk Kultur i det forløbne Aarhundrede, prellede saaledes ganske af paa det japanske Folks indgroede Vasaltroskab oog Slægtsfølelse, og selv om nogle enkelte Individuer, især blandt de Studerende, nok paavirkedes mere deraf end sundt for Statens Vækst, har den bærende Del af Folket: hele Landbefolkningen og først og fremmest Efterkommerne af de gamle Samurai Slægter bestandig holdt »Gammeljapans Aand«, yamato-damashii, hellig iblandt sig. Og netop den afgav et glimrende Grundlag for Opbygningen af en urokkelig Storstat, fordi dens Særkende er ubrødelig Troskab mod Fyrsten og Pietet mod Familien, mens Individets egne Krav helt svinder i Baggrunden. Der er en gammel Talemaade, som viser Samuraiens Opfattelse af Pligterne i deres indbyrdes Forhold: *chu-ko*, Vasaltroskab og Familiepietet: først kræves Troskab mod Fyrsten, derefter Kærlighed til ens egen Familie — en skarp Modsætning til *ko-chu*, der udtrykker den chinesiske Klassicismes Opfattelse. Overfor Fyrstens Krav er Individet overhovedet intet — i den gammeljapanske Kriger og Statsmand *Kitabatake Chikajusa's* historiske Værk *Jinkoshotoki* har denne Tanke faaet et klassisk Udtryk: »Det er hver Mands Pligt, naar han er født paa Kejserens Jord, at vise sin Fyrste ærefrygtig Troskab, selv om han maa ofre sit Liv derfor. Og ingen bør noget Øjeblik indbilde sig, at han har Krav paa særlig Anseelse, fordi han gør saadan.« Men man maa ikke glemme, at i Vasaltroskaben rummes i Virkeligheden tillige Kærlighed til Fædrelandet, ti Lensherren er saa at sige en Legemliggørelse af selve Hjemstavnens; alle de forgangne Fyrster, som har hersket i Landet, er repræsenterede i hans Person, og han er Vogteren af deres Traditioner og Beskytter af de Undersaatter og Vasaller, som de Døde har efterladt i hans Varetægt. Derved smelter Tro-

skab mod Fyrste og Kærlighed til Hjemstavn sammen, Fyrste og Fædreland bliver eet — vi ser da ogsaa, at det Ord, som oprindeligt blot betyder Hjemstavnsland, *cho*, i Nutiden efterhaanden har faaet Betydningen: Dynasti, Fyrstehof, Regering. Trods alle Forandringerne i Omvæltningstiden bevarede dette nationale Sindelag uforandret i de bærende Klasser, og Gang paa Gang har det givet sig Udtryk, baade i Krig og i Fredstid, gennem en aldrig svigtende Offervillighed overfor Fyrste og Land. Og det er ejendommeligt at se, hvorledes selv fremmedes Handlinger bedømmes ud fra dette Grundlag; da Fyrst *Ito* var blevet myrdet af en Koreaner, viste den samlede japanske Presse en vis sympatisk Forstaaelse for Ugærningen, mens de engelsk-japanske Blade rasede. At Troskaben mod Fyrsten og Forstaaelse af Pligten ofte har ført til Offerdøden, er en kendt Sag — i Feudaltiden hørte Harikiri eller Seppuku til Dagens Orden, og endnu bestandigt kan der i Aviserne findes Meddelelser om slige Selvmord; særlig Omtale blev naturligvis den berømte *Nogis* Seppuku til Del, maaske nok mest, fordi den japanske Presse var klar over, at den Afdøde ikke blot vilde vise sin henfarne Kejser den sidste Ære, men ogsaa vilde give sin Samtid et Eksempel og en nødvendig Advarsel. Ansigt til Ansigt med disse Forhold er det ikke alene Drømmere som *Laf-cadio Hearn*, der forstaaer, at selvom »alt andet skifter, forandres Nationens Hjærte ikke;« selv Modstanderne af det konservative Parti, der i denne Fortidens Aand ser Fremtidens Frelse, altsaa Mænd, som den meget talende *Okuma* er klare herover, og en af hans Tilhængere, *Asada Kosan* indrømmer, at netop de gamle Samuraisers Arvedyder, der er sammenfattede i Bushido, har sin store Part i den glimrende politiske Udvikling.

Ogsaa den anden af det gamle Japans Dyder, Familiefølelsen, bevarede gennem »det store Jordskælv«. Ganske vist maa man ved dette Ord ikke forstaa Troskab mod den kødelige *Familie* alene, men først og fremmest mod den Samfundsgruppe, som man tilhører: Klan, Kommune, Arméenhed, og først derefter ens egen Familiekreds. Kun naar man erindrer dette, forstaaer man fuldtud Japans indrepolitiske Historie, ti Klanfølelsen har gjort sig gældende overalt i Statslivet til alle Tider.

Vi genfinder saaledes Klanvæsnet i selve Hærens og Flaadens højeste Administration, og disse saa betydningsfulde Statsinstitutioner havde næppe naaet saa høj en Udvikling uden det. I Hærens Generalstab og Krigsministeriet er det Choshuklanens Folk, som Fyrst Yamagata, Generalstabschefen Kawakami og Kodama, i Flaaden Satsumaklanens Mænd: Togo og Yamamoto, der har præsteret et Arbejde, som næppe kunde være ydet under andre Forhold — en af de bedste Kendere af det militære Japan, Major *Haushofer*, der gennem mangeaarig Erfaring har erhvervet sig dyb Forstaaelse af Forhold, som ellers er Europæere ret ukendte, erklærer i sit Værk »Dai Nihon«, at Klanvæsnet »hyppigt var en Kilde til uselviske og uovertræffelige Ydelser«, men gør tillige opmærksom paa, at mangt et Talent, som stod Satsho'en (de sydvestlige Klaner) fjærnt, maaske nok nu og da hindredes i at naa Poster, som vilde have givet det Lejlighed til fuldt at udfolde sig. Som et kuriøst Udslag af Klanfølelsen kan nævnes, at selv om en Mands Gærninger er til Skade for det almene Vel, regner Japaneren ham det alligevel til Undskyldning, hvis han ikke har tænkt paa egen Fordel, men blot paa at gavne den Interessegruppe, som han tilhører. Et Eksempel herpaa finder vi i den store Sukkeraffære 1909. Skønt det drejede sig om Bestikkelse af en Mængde Parlamentsmedlemmer (ikke mindre end $\frac{1}{10}$) og skønt Staten var blevet bedraget for mere end $1\frac{1}{2}$ Million, rent bortset fra de falske Regnskaber og Cheks, fandt Domstolen en formildende Omstændighed deri, at Direktøren *Isomura* vel var skyldig, men havde handlet uselvsk for at gavne sit Selskab. Han blev dømt til Fængsel, men i alles Øjne var han i Virkeligheden rehabiliteret ved Domstolens Udsagn. Det vil være klart, at selv om der rummes en Fare i en saa stærkt udviklet Klanfølelse, betyder den tillige en uvurderlig Støtte for Staten, som ikke kan se sin Fordel i at svække denne Følelse, selv om den nu og da giver sig uheldige Udslag.

Med megen Klogskab forstod de Statsmænd, der hjalp Meiji-tenno med Reformerne, at forbinde det nye med det gamle. Forfatningen af 1889, der afløste den midlertidige fra Omvæltningssaarene, afgiver et glimrende Eksempel herpaa. Ti ganske vist indførtes et Parlament efter Tokammersystemet, men den virkelige Magt forbeholdtes Kejseren — senere fik dog ogsaa

et kejserligt Geheimeraad, *Genroernes* Forsamling, afgørende Indflydelse. En tysk Forsker, *Johannes Überschaar*, har givet følgende Skildring (i en Afhandling om »Kejserens Stilling i Japan«), der er bygget paa nugældende Lovbøger og Bestemmelser: »Fyrst Ito, Konstitutionens Skaber, turde ikke vove, at overlade et Folk, som endnu levede under Feudalforhold . . ., Nydelsen af Rettigheder, som kunde have skadet Folkeorganismen. Han stræbte efter at skabe et stærkt Kejserdømme, som besad alle Midler til at forhindre de europæiske Magters allerede paabegyndte og stedse mere truende Indblanding i japansk Politik. Derfor udstyrede han Kejserdømmet med de højeste Rettigheder og forbandt den sakrale Egenskab med de Magtmidler, som den europæiske Civilisation havde givet ham i Hænde,« idet han med Udtrykket »sakral Egenskab« hentyder til Kejserens Stilling som Folkets Ypperstepræst og hans Afstamning fra Solgudinden, en ældgammel Tro, der ogsaa har faaet et klart Udtryk i hint førnævnte Værk af *Chikajusa*: »Det store Yamato er et guddommeligt Land. Det er alene vort Land, som grundlagdes af den guddommelige Stamfader. Det alene overgaves af Solgudinden til en lang Række af hendes Efterkommere . . .« Folkets gamle Tro gav nemlig herved Kejsermagten et urokkeligt Grundlag, som hævede Landets Fyrster op over almindelige Mennesker til en ukrænkelig Værdighed. Ved denne Forfatning blev han tillige den eneste virkelige Lovgiver, idet Parlamentet kun kan bekræfte, men ikke give Love. Ligeledes kan Forfatningsændringer kun foretages paa hans Initiativ, og det er desuden ham alene, der udnævner Tingenes Formænd. Endelig bestemtes det, at hvis der ikke opnaas Enighed om et Budget i Parlamentet, vedbliver det gamle lovmæssigt at være i Kraft, og derved ophævedes jo i Realiteten Folkerepresentationens Budgetret: »Tager man nu Hensyn til Kejserens udstrakte Forordnings- og Nødforordningsret og til den Kendsgærning, at han stedse er berettiget til at afslutte Traktater uden Parlamentets Medvirkning, saa maa man erkende, at Kejserens Magt er den afgørende Faktor i Statslivet.«

Ved Klogskab og Kraft lykkedes det saaledes at smede de nye Erfaringer og Kundskaber paa alle Samfundslivets Om-

raader sammen til et Hele med Fortidens hellige Traditioner og Sædvaner, og kun derved skabtes det stærke Kejservælde, som i mindre end en Menneskealder førte Japan frem til saa betydningsfuld en Stilling i den politiske Verden. Men naturligvis gik dette ikke for sig uden adskillige Kampe — især i Halvfjerserne og Firserne hjemsøgtes Landet af politiske Uroligheder; letfængelige og hidsige som Japanerne er (det malayiske Element i dem har sin Part af Skylden herfor), lod de sig ofte drive til en Fanatisme, der kun kunde udløses i voldsomme Handlinger, oftest som Attentater paa upopulære Personligheder. Paa nogle unge gjorde de nye Ideer et overvældende Indtryk, og de kom til at staa fremmed og fjendtlig overfor den nationale Kollektivismen. En hel Række Mænd — hvoriblandt dog kun enkelte ledende Personligheder — kom til at se en Fare for Nationens Fremtid i den Konservatisme, som saa længe havde baaret den uskadt frem gennem alle Omvæltninger og Borgerkrige; de blev Talsmænd for en Individualisme, som de lærte at kende i Europa, og med glødende Iver kæmper denne lille, men fanatiske Kreds af Ungjapanere for at føre det nye frem til Sejr over Gammeljapans Aand. Kampen varer endnu ved, og hvem, der vil sejre, vil først Fremtiden kunne vise. Den konservative Etiks Tilhængere hævder, at Japans Fremtid beror paa det nationales endelige Sejr og at den gammeljapanske Aand alene har ført Japan frem til dets nuværende Storhed, som netop kun slige Blod- og Jærnidealere kunde skabe, og med urokkelig Tillid haaber de paa denne Sejr, mens omvendt det nyes Forkæmpere arbejder hen mod en Sammensmeltning af begge Elementer: »En helt ny Kulturtype kæmper for at blive til Virkelighed —« siger saaledes en af det unge Japans Førere, Dr. *Inuye Tetsujiro* — »Den vil være en Frugt af Formælingen mellem østlig og vestlig Kultur . . . Det vil endnu tage mange Aar, inden den fra Vesten indførte aandelige Næring er rigtigt fordøjet og forvandlet til Muskler, Knogler og Kød i vor egen Folkekarakter. Men denne Proces er i fuld Gang, og naar den først er fuldendt, vil vi som Nation utvivlsomt staa paa et langt højere Niveau, end før.« Men hele denne Kamp mellem gammelt og nyt — som efter alle Kenderes Mening vil ende med de gamle Idealers Sejr — føres dog kun indenfor ganske enkelte

Kredse og Ungjapanismen rekrutteres i det hele udelukkende blandt de studerende. At denne Bevægelse alligevel rummer en Fare for Rigets Værnekraft, er utvivlsomt, naar man betænker, hvor meget ringere de akademisk uddannede Soldaters militære Ydelser var under den sidste Krig, end Bondesoldaternes. Ogsaa paa anden Vis førte Omvæltningen iøvrigt enkelte beklagelige Følger med sig. Der opstod saaledes en Klasse Levebrødspolitikere, der ikke holdt sig for gode til at sælge deres Stemmer til den højstbydende; i Japan udviklede denne Stand sig nemlig værre endnu end andre Steder, og takket være Korruptionen blev Parlamentsmedlemmerne, der ligefrem købte deres Plads i Tinget, snart Genstand for Folks Uvilje og Ringeagt. Major *Haushofer* gengiver desangaaende en ret interessant Udtalelse af en saa fremragende Mand som Dr. Kambe Masao, der erkender, at »den japanske Patriotisme ingenlunde udelukker grov politisk Korruption.« Ogsaa Handelsmændenes Uærlighed har gjort sit til at vanskeliggøre det nye Japans sædelige Udvikling og har skaffet Landet et uheldigt Ry blandt alle Nationer, der handler paa Østen; det er ikke uden Grund, at Redaktør *Tokutomi* (i *Kokumin Shimbun*) erkender, at lige saa ærlig den japanske Regering er, lige saa upaalidelig og uvederhæftig er den japanske Enkeltmand i Handel og Vandel, og de fleste, der kender til Østen, vil indrømme, at i hvert Fald med Hensyn til Købmænd og Politikere passer det utvivlsomt. Dog findes ogsaa megen Smaa-Uhæderlighed blandt Landets øvrige Borgere, og naturligvis især i Storbyerne, hvor der efterhaanden danner sig et Proletariat; eksempelvis kan nævnes, at Skattedefraudanternes Antal i Tokyo, der 1905 var 20,000, i 1908 var steget til 55,000.

Men trods alle uheldige Egenskaber, som fulgte med Kampen mellem gammelt og nyt, lever endnu Fortidens mandige Aand med dens Nøjsomhed og Haardførhed, dens Troskab mod Fyrsten, dens Kærlighed til Landet, hin gammel-japanske Aand, for hvem Livet syntes lyst og værd at leve, og som dog ikke frygtede Døden, naar den kom — denne Aand findes endnu især blandt de gamle Samuraislægter og den store endnu sunde Bondebefolkning. Endnu har den troligt bevaret hine Karaktertræk, som vi genfinder i Feudaltidens Literatur, og hele det

»japanske Væsen«, der saa smukt er karakteriseret i *Motoori Norinagas* berømte Tanka: »Spørger man dig om Yamatos Sjæl? Den er som Bjærgkirsebærrets Blomst, der folder sin Skønhed ud i Morgensolen.«

II

Japan's Udvikling til Stormagt: Forholdet til China og Korea (indtil Freden i Shimonoseki).

»Naar vil Kirsebærtræets Blomster springe ud? Slige Tanker fylder denne Foraarsdag alle Menneskers Sind.« Af en Foraarssang af *Keichiu*.

Næppe havde Japan aabnet sine Havne for Omverdenen, førend det selv begyndte at se sig om efter Bytte. Fortidens Storhedsdrømme vaagnede til Live paany og med dem *Draget mod Kontinentet*. Allerede for Aarhundreder siden havde det været enkelte japanske Regenters Maal at erobre det den Gang endnu rige og mægtige Korea, hvorfra al Kulturen var kommet til Japan, og som først havde bragt det endnu barbariske Øfolk i Forbindelse med Chinas blomstrende Aandsliv — saa langt tilbage i Tiden som det femte Aarhundrede, der dog ikke hører til den historiske Tid, gaar jo antagelig den literære Forbindelse mellem disse Lande, og i et Par hundrede Aar spillede Japanerne den Gang med mere eller mindre Held Herrer i Korea, indtil de helt blev nødsagede til at vige Pladsen for det sejrige China. I det syttende Aarhundrede forsøgte de paany at faa Fodfæste paa Kontinentet. Den Gang havde den mægtige Hideyoshi Magten i Japan, hvis virkelige Herre han var lige til sin Død. Han besluttede at erobre Korea og sendte sine Hære derover. Efter syv Aars uafbrudte Kampe med Chineserne kaldtes de japanske Tropper tilbage til Hjemmet, uden at det var lykkedes dem at erobre Landet, der dog nu sendte dem Tribut. Af stor Betydning blev det iøvrigt, at de medbragte en Del Bøger, trykte med bevægelige Typer, og Togtet kom

herved til at faa en vidtrækkende kulturel Betydning for Japan selv.

Det var saaledes en aarhundredgammel Kamp om Korea mellem China og Japan, som Mikadoens Regering fornyede, da den pludselig i 1868 stillede Krav til Korea om at anerkende det gamle Afhængighedsforhold. Korea stode paa China, der saa ofte før havde været dets Hjelper, og svarede et overlegent Nej. Japan vilde straks foretage et Straffetogt, men forhindrede deri af Europas Repræsentanter, og man slog sig derpaa tilsyneladende til Ro.

Men gemt var ikke glemt. Da Japan begyndte at føle sine Kræfter vaagne paany efter den store Omvæltning, rørte det atter paa sig: i 1874 udsendtes der en Straffeexpedition mod de »vilde Stammer« paa Formosa, skønt denne Ø endnu var chinesisisk, og 1879 annekterede man uden videre Ryukyuøerne, der hidtil havde betalt Tribut baade til Japan og China. Da dette sidste i intet af disse Tilfælde havde vovet at yde Modstand mod Japan, henvendte dette atter sin Opmærksomhed paa Korea. Men man var aabenbart klar over, at Tiden til en Krig med China endnu ikke var kommet; endnu turde man ikke lægge sig ud med de europæiske Stormagter, hvis Handel kunde lide store Tab ved en eventuel Krig i disse Farvande. Japan afsluttede derfor i Februar 1876 en Overenskomst med Korea, hvis Uafhængighed fuldtud anerkendtes, og man opnaaede derved Mulighed for Konfliktspørgsmaal med China, der vedblev at modtage Tribut fra Korea. Efter utallige smaa Skærmysdler tilspidsedes Situationen efterhaanden ikke saa lidt; blandt andet kom det til alvorlige Sammenstød mellem chinesiske Tropper og Japanere, der gjorde fælles Sag med koreanske Oprørere. *Ito* aflagde derfor 1885 et Besøg hos *Li Hung Tchang*, der var Guvernør i Tchili, og Resultatet af deres Forhandling blev en Overenskomst, der undertegnedes 18. August samme Aar. Denne Overenskomst angik kun de to Staters Tropper i Korea, da det netop var dem, der havde foranlediget Konflikterne i disse Aar, og det bestemtes i den, at begge Parter skulde kalde deres Soldater tilbage fra Korea inden fire Maaneder fra Dato, men til Gengæld kræve af Kongen af Korea, at han skulde vedligeholde en Styrke, der var i Stand til

at sikre Ordenen i Landet Det hed endvidere deri: »Hvis der skulde indtræffe alvorlige Uroligheder i Korea, hvorved det skulde blive nødvendigt for Magterne eller den ene af dem, at sende Tropper til Korea, bestemmes herved, at denne ene skal sende sin Medkontrahent forudgaaende Meddelelse om, at han agter at gøre dette, og at den, saa snart Anliggendet er ordnet, skal trække sine Tropper tilbage og ikke længere lade dem forblive dér.«

I Japan selv herskede der imidlertid ikke ublandet Tilfredshed med Regeringens Fredelighed. Til den hidsige Strid om Forfatningen og om Forholdet til de fremmedes Stilling i Landet (Spørgsmaalet om Traktatrevisionen) føjede sig nu ogsaa Uenighed om den udenrigske Politik. Allerede da Regeringen havde overladt Rusland Sachalin mod selv at faa Kurilerne, følte mange blandt Samurairne Forbitrelse over denne Svagheit. Traktaten mellem Japan og Korea ophidsede yderligere de utilfredse, og Forbitrelsen over disse Regeringsforanstaltninger havde sin Del af Skylden for de blodige Oprør i Satsuma. Forfatningsændringen af 1889 beroligede vel Sindene, men man vedblev dog at kræve større Kraft i Udenrigspolitikken. I den ene Parlamentssession efter den anden fik Regeringens Politik kun Billigelse af Minoriteten, og i Juni 1894 opløstes Parlamentet ved en kejserlig Kundgørelse. Tilfældet kom under disse Forhold Regeringen til Hjælp.

I Korea var der nemlig udbrudt en Opstand, der havde til Maal at udjage de fremmede og især Japanerne af Landet. Nogen stor Betydning havde Oprøret næppe i sig selv, ti der fandtes kun Patriotisme i ganske snævre Kredse indenfor det koreanske Samfund, hvor enhver kun tænkte paa sig selv og en stor Del af Folket levede af at øve Pengeafpresning mod sine øvrige Landsmænd; saaledes var dette hele Embedsadelens Privilegium. Koreanerne var allerede da — og havde været det i Aarhundreder — kun et Folk af Svæklinge og Driverter, der hellere led Nød end arbejdede — et enkelt Eksempel vil tjene til at karakterisere deres Arbejdsevne: 70,000 koreanske Fiskere med ca. 13,000 Baade fisker kun for ca. 6 Mill. Kr. aarlig, mens ved samme Kyster 17,000 japanske Fiskere med knapt 4000 Baade indvinder for over 7½ Mill. aarlig. Forholdet mellem dyr-

ket og udyrket Land er 2 til 3, og Dyrkningen er højst primitiv, da Formaalet blot har været at skaffe det nødvendigste Underhold, bestaaende af Ris og Roer, og med saa lidt Arbejde som muligt; iøvrigt var kun 30 pCt. af Jorden forpagtet af Bønder, mens Resten ejedes af Godsejere, der boede i Hovedstaden. At Landet endeligt stedse hjemsoegtes af Farsoter, der alene i Seoul kunde rive henved 1000 Mennesker bort daglig er kun en Selvfølge. Indenfor et saa degenereret og udueligt Folk var en virkelig patriotisk Samling umulig, men gamle Fordomme hindrede dets Ledere i at erkende, at frivillig Tilslutning til det militærstærke og vel organiserede Japan i Form af et Forbund var den eneste Frelse, og da endelig et Oprør brød ud blandt de faatallige Patrioter, stod hele den store Mængde som komplet ligegyldige Tilskuere til den forgæves Kamp for den nationale Selvstændighed.

Kongen af Korea var ved Oprørets Udbrud uklog nok til at anmode China om Tropper til Hjælp mod Oprørerne, og gav derved Japan den længe ønskede Lejlighed til kraftig Optræden, og dette saa meget mere, som Oprøret netop for en stor Del var rettet mod Japanerne. Den japanske Presse tog hæftigt paa Veje. Værd at mindes er dog kun nogle af Grev *Okumas* Udtalelser i de Blade, der stod ham nær: »Tiden var nu kommet« — sagde han — »til at gøre alle de Fejl gode, som tidligere var begaaet, og gøre Riget respekteret og frygtet, ikke blot af China og Korea, men af hele den øvrige Verden. Det forekom ham særligt foruroligende, at Regeringen hidtil ikke havde gjort mere og endnu var i Tvivl om man skulde vove en Krig med China eller ej. Efter hans Mening burde en høj Embedsmand straks sendes til China med Ordre til at fordre et kategorisk Svar paa Japans Krav inden Udløbet af en Uge. Fik han et Afslag, maatte der straks erklæres China Krig. Hvad den frygtede Indblanding fra Englands, Ruslands og Frankrigs Side angik, havde disse Magter ingen Ret til at blande sig i koreanske Anliggender. Hvis de alligevel gjorde det, vilde det ikke være vanskeligt at gøre en Ende paa deres Indblanding.«

Regeringen optraadte da ogsaa med al ønskelig Energi. Da China meddelte, at det sendte Tropper til Korea, gjorde Japan det samme. De japanske Tropper kom naturligvis først

og besatte straks Chemulpo, mens Regeringen samtidig krævede, at der skulde gennemføres forskellige Reformers. China protesterede mod denne Indblanding i Koreas Anliggender, da det var en chinesisk Tributstat, hvortil Japan svarede, at det ikke kunde anerkende Koreas Tributpligt, og det sendte derefter nye Tropper derover. Dermed begyndte den chinesisk-japanske Krig (1894—95), der endte med Chinas Nederlag. Dens Forløb skal ikke genfortælles her, da det ligger udenfor det foreliggende Emne; kun et Par enkelte Begivenheder fortjener særligt at nævnes: først og fremmest den engelske Admirals Forbud overfor den japanske Flaade mod at foretage krigerske Operationer i Jang-tse; et Forbud, der støttedes med en Trusel om væbnet Intervention. Den Gang bøjede Japan sig for Englands Krav, der skulde værne dets særlige Interesser netop i disse Farvande, men til Gengæld herskede der hele Landet over et glødende Had — indtil Freden i Shimonoseki, da Hadet vendte sig mod andre. En anden betydningsfuld Ting var det, at under hele den chinesisk-japanske Krig lod de sydkinesiske Provinser ganske roligt deres Soldater og Skibe blive hjemme. De rørte ikke engang paa sig, da hele den nordchinesiske Flaade og Hær blev knust. Det er overflødigt at paapege, hvor stor Betydning dette havde for hele Krigens Gang.

Da Fredsforhandlingerne begyndte, krævede Japan ikke — som man kunde have ventet — at faa Korea; dets Statsmænd ejede, ligesom Bismarck, Besindighed selv i Sejren. Men i Fredstraktatens første Artikel maatte China dog opgive alle Krav om Overhøjhed over Korea og give Afkald paa den Tribut, som det i Aarhundreder havde modtaget derfra — derimod afslog Japan pure en af den chinesiske Befuldmægtigede (vistnok efter den amerikanske Raadgiver, Mr. *Forsters* Raad) foreslaaet Bestemmelse om, at China og Japan skulde anerkende Koreas Uafhængighed og garantere dets Neutralitet. Før end Freden undertegnedes, henvendte den tyske Gesandt i Tokyo, Hr. v. *Gudschmidt*, sig til den japanske Udenrigsminister, Grev *Mutsu*, den Gang dødssyg, men dog viljestærk og selvstændig — i Japan kaldtes han, efter hvad Prof. *Florenz* oplyser, *Kami-sori-daijin*, Rageknivs-Ministeren —, og meddelte

denne, at der forestod en skarp Protest fra Ruslands Side mod at China afstod Liao-tunghalvøen og Sydmanchuriet, Afstaaelser, som Japan havde krævet; Hensigten med Henvendelsen var at spare Japan for den Ydmygelse, som det vilde være, at maatte levere Erobringerne tilbage, efter at Mikadoen først havde undertegnet Dokumentet derom. Men Grev Mutsu lod, som om han ikke forstod dette og paaskyndede tværtimod Underhandlingerne. Den 17. April blev Freden undertegnet og China afstod til Japan Formosa, Fiskerøerne, Liao-tunghalvøen og Sydmanchuriet samt forpligtede sig til at betale en Krigsskadeserstatning. Men nu mødte tre Stormagter — Tyskland, Frankrig og Rusland — med en saa alvorlig Protest imod denne Krænkelse af Chinas Integritet, at Japan var nødsaget til at give efter. Maj 1895 meddelte Mikadoen*) sit Folk, at han efter Stormagternes »venskabelige Raad« vilde give de erobrede Landsdele af China tilbage. Naturligvis modtoges Meddelelsen herom med uhyre Forbitrelse; det var en Krænkelse, som ikke kunde glemmes. Japanske Officerer begik Seppuku af krænket Stolthed, og hele Hæren sørgede over det Blod, der forgæves var udgydt og over de faldne Heltes Aander, »som ikke kunde finde nogen Hvile paa det Sted, der først var japansk og straks derpaa dog atter fremmed. . . . En Klump af vore tapre Vaabenfællers Blod!« Vreden vendte sig hovedsagelig mod Tyskland og i de følgende Aartier vedblev den anglo-japanske Presse at holde Hadet mod Tyskerne vedlige. Gang paa Gang genlød over hele Landet et hidsigt Raab om »Hævn for Shimonoseki!« At Rusland intervenerede, var jo kun, hvad man havde ventet, fordi denne Stat har saa store Interesser at varetage i Manchuriet; at Frankrig fulgte sin Allierede, var en Selvfølge. Men af Tyskland havde man ventet Venskab og Støtte. Derfor vendte Vreden sig mod dette Land, og sikkert gav *Nichi nichu* Udtryk for Folkestemningen, naar det erklærede, at Tysklands fjendtlige Holdning ved Slutningen af den chinesisk-japanske Krig aldrig vilde blive glemt: »Kræver den tyske Presse, at vi skal glemme den Ydmygelse, som Kejserens Regering lod os lide? Har man ventet i Tyskland, at Frankrig vilde

*) Den nye Fredstraktat undertegnedes dog først i November.

glemme Elsass-Lothringen?« Utvivlsomt har Begivenhederne den Gang haft Indflydelse paa Japans Optræden overfor Tyskland nu — derom vidner vel ogsaa den Omstændighed, at den japanske Regering i sit Ultimatum til Tyskland netop benyttede Udtrykket »venskabeligt Raad«, saaledes som Stormagterne gjorde efter Freden i Shimonoseki.

III.

Japan og Europa

Bokseroprøret. — Den engelsk-japanske Alliance. — Krigen med Rusland.

»Ha, nu er det Tid!
Ha, nu er Tiden inde!
Netop nu, I Dreng,
Netop nu, mine Dreng;«
Gammel japansk
Soldatersang.

I Aartier havde England med Kløgt og Kraft bevaret sin engang erhvervede Førerstilling i det fjærne Øst. Dets Købmænd beherskede Handelen paa Japan og China; dets Ingeniører og Teknikere havde Indpas overalt; dets Missionærer spredte engelsk Sprog og Tro over alle de østlige Lande. Og alle Steder forstod dets Diplomater med Held at værne britiske Borgeres Liv og økonomiske Interesser; heri støttedes de desuden energisk af den anglo-asiatiske Presse, der i alle Østens Storbyer paa den mest virkningsfulde Maade paavirkede den offentlige Mening i den Retning, som den hjemlige Regering ønskede i Øjeblikket — den Gavn, som til Eksempel Blade som »The Japan Mail« eller »The Japan Chronicle« med deres dygtigt redigerede Dag- og Ugeudgaver har gjort den engelske Imperialisme, kan næppe vurderes for højt. Storbritannien var herved blevet om ikke elsket (tværtimod) saa i hvert Fald frygtet alle Vegne og betragtedes som en Magtfaktor, til hvilken enhver asiatisk eller europæisk Stat i Østen maatte tage Hensyn. Des mere Opsigt vakte det, da England ikke deltog i Stormagternes Protest overfor Japan. Et Øjeblik syntes det

endog at skade dets Prestige i den Grad, at en saa kyndig Mand som *Chiol* i »Times« kunde skrive, at England »var ved at miste sin Stilling som arbirer gentium i Østen«. I indviede Kredse var man dog vist klar over, at der forestod et Omslag i engelsk Politik. Før den japansk-chinesiske Krig og endnu i dennes Begyndelse havde den engelske Regering og dens Presse i Østen været afgjort fjendtligsindede mod Japan, idet man — mærkeligt nok — ganske havde undervurderet dets militære Ydeevne; i den tidligere nævnte Skildring i *Kiplings* »Fra Hav til Hav« finder vi et typisk Eksempel paa den Opfattelse, der næredes i engelske og anglo-indiske Kredse især med Hensyn til Officerernes Evner som Førere. Uviljen var iøvrigt gensidig, og det gik endog saa vidt, at japanske Soldater en Dag insulterede en engelsk Konsul i Korea. Men Krigens uventede Udfald belærte de engelske Diplomater om Fejlen i deres Bedømmelse af den nye Stormagt. Resolut ændredes Kursen. Den britiske Regering afslog bestemt at tage Del i Protesten og opnaaede derved en vis Sympati i Japan. Man begyndte overhovedet at vise den nye Stormagt Hensynsfuldhed og Forstaaelse — i nøje Overensstemmelse med det Princip for engelsk Statskunst, som maaske nok har faaet sit klareste Udtryk i hin berømmelige Instruktion fra Lord *Palmerston* til Kapt. *Elliot* (af 9. Jan. 1841), hvori Lorden hævder, at Venlighed og Hensynsfuldhed kun bør vises, naar man ikke er stærk nok til »en mere energisk Optræden«.

Det er heller ikke uden Interesse at iagttage Forholdet mellem England og Tyskland i disse Aar. Der sporedes en tydelig Tilnærmelse imellem dem. Det var saaledes kun ved det tyske Diplomatis energiske Støtte, at England kom til at deltage i Forhandlingerne om de store Laan til China 1895/96 — et Forhold, der dog benægtedes fra engelsk Side i en meget omtalt Artikel i »Times« 1903. Denne kortvarige Sympati gav sig ogsaa andre betydningsfulde Udslag. Saaledes indvilligede England i den tyske Forpagtning af Kiautschau d. 14. Nov. 1897*), skønt ingen ringere end *Chiol*, der stod det britiske

*) Besættelsen fandt Sted som Repressalier for Mordet paa to Missionærer (1. Nov.).

Udenrigsministerium nær, tidligere havde antydnet, at Tyskland hellere burde vælge sig en Kulstation i de sydkinesiske Farvande; et engelsk Blad i Shanghai kunde dog ikke nægte sig en lille Bemærkning om, at »Tyskland kun vilde blive i Østasien, saa længe England tillod det.« Men endnu mere interessant er maaske nok — set i Belysning af Øjeblikkets Begivenheder i Østen — den Omstændighed, at det *engelsk-japanske Forbund oprindelig ogsaa skulde have omfattet Tyskland.*

Det gjaldt nemlig for England i Aarene lige efter China-Japankrigen at skabe en Modvægt mod det fremtrængende Rusland. Langsomt, men overmaade sikkert udvidede dette nemlig bestændigt sin Magt- og Interessesfære paa Chinas og de andre europæiske Stormagters Bekostning. Ikke ved Vaabenmagt — dertil var Diplomatene i Petersborg altfor durkdrevne (og Kriegen med Japan var jo, netop set fra deres Synspunkt, et beklageligt Misgreb), men ved Hjælp af de specielle Metoder, som russisk Diplomati, hvis Udholdenhed er beundringsværdig, ogsaa har benyttet i Persien, og som nu med ypperligt Resultat anvendtes baade i Mongoliet og Manchuriet. En Kender af det moderne China, Friherre *v. Mackay*, har træffende karakteriseret denne russiske Taktik som »eine innere Entwurzelung des Beutestücks«, idet de russiske Statsmænd systematisk søgte at anarkisere, politisk at opløse de Lande, som de ønskede efterhaanden at tilegne sig, mens de med Anvendelse af megen Menneskekundskab satte Landets Herrer op mod hinanden. Iøvrigt var Rusland jo ogsaa den europæiske Stat, der længst havde haft virkelig Forbindelse med China; allerede omkring 1694 havde en Udsending fra Czaren, Eberhard Isbrandt, besøgt Peking, og i mange Tider derefter havde russiske Karavaner hvert Aar besøgt denne By; selv i Perioder, hvor andre Europæere var udelukkede fra Landet, modtoges deres Gesandter. Men ganske vist skyede de heller ingen Midler til at faa Indpas; som et kuriøst Eksempel kan nævnes en Paragraf i den Traktat, som Sawa Wladislawitsch afsluttede med China 1727, i hvis chinesiske Tekst det hedder, at Russerne har faaet Lov til »at rejse en Pagode« og til at sende Præster, der »kan hædre Buddha og bede til ham« — ved at foregive at være Buddhister, fik de russiske Præster saaledes Adgang til Landet. Med en aldrig

trættet Udholdenhed havde Rusland lidt efter lidt bredt sig bestandigt videre og videre mod Øst, slugt Stykke efter Stykke af de Strækninger, der en Gang havde været under chinesisk Overhøjhed. Og netop i Aarene omkring den japansk-chinesiske Krig forstod de med Held at benytte sig af Chinas vanskelige Stilling. Næppe havde de saaledes faaet Japan til at give Liao-tunghalvøen tilbage til China, førend de selv var ude efter den. I 1896 opnaaede de Koncession paa den østchinesiske (transsibiriske) Jærnbane — samme Aar besøgte Li Hung Chang Moskwa for at overvære Czarens Kroning. I Vinteren 1897—98 indtraf i Østen en lille, tilsyneladende ubetydelig Begivenhed, der imidlertid belyser Englands vanskelige Stilling i hine Aar: en stor engelsk Krydser ankom til Port Arthurs Red, men bortvist af Russerne — og den engelske Skibschef fandt sig stiltiende deri. Kort efter fandt den egentlige russiske Besættelse af Port Arthur Sted (Marts 1898), og Rusland forpagtede hele Liaotunghalvøen af China.

Overfor disse Foranstaltninger vilde det kun slet have lignet visse Stormagter, om de beskedenly havde holdt sig tilbage, og Aaret 1898 blev derfor rigt paa betydningsfulde Begivenheder. Ganske vist gik det ikke saa vidt, som et engelsk Blad — i Følge Prof. *Franckes* Meddelelse — foreslog i en Artikel, der uden Blusel fremlagde en Plan til Chinas Deling, ledsaget af en Tegning, der viste, hvorledes Planen tænktes udført; men selv om dette ikke blev til noget, er der ikke Tvivl om, at den erfarne Dr. *Leon Wieger* S. J. har Ret, naar han erklærer, at netop slige Rygter om Landets forestaaende Deling vakte voldsom Ophidselse i China selv og gjorde sit til at øge Fremmedhadet. Hvad der skete, var iøvrigt heller ikke ganske lidt. Allerede i Februar krævede den engelske Gesandt, at Regeringen i Peking officielt skulde erklære ikke at ville overlade nogen »anden europæisk Magt« Jang-tsedalen, hvormed der mentes hele Jang-tse's Opland fra Havet til Tibets og Birmas Grænser. Den chinesiske Regering svarede, at den overhovedet ikke vilde overlade det til nogensomhelst. Lord Beresford krævede nu i Parlamentet (9. Juni 1899), at England skulde besætte de ni Provinser, hvori det havde særlige Interesser, men Regeringen nøjedes med at fastslaa Jang-tsedalen som særlig engelsk Interesse-

sfære, i hvilken engelsk Kapital ogsaa var og yderligere blev stærkt engageret. Men England skaffede sig dog andre direkte Erhvervelser. Næppe havde Russerne overtaget Port Arthur og Liao-tunghalvøen, førend Lord Salisbury (7. Marts 1898) meddelte Gesandten i Peking, at England til Gengæld maatte kræve Besættelse af Havnestaden Wei-hai-wei paa den anden Side af Petchilibugten, og allerede den 25. Maj rykkede Englænderne ind i den. De har ikke senere forladt den. Medens England saaledes sikrede sig sin Part, glemte heller ikke Franskmandene at gøre sig gældende: Den 20. Nov. 1899 okkuperede de Kwang-tchou-wan. Samme Aar — 3. Juni — købte Tyskland Karolinerne af Spanien. Selv Italien stillede sine Krav til China, men blev naturligvis afvist; det var da ogsaa den eneste Stat, overfor hvilken den chinesiske Regering ustraffet turde tillade sig denne Luksus.

Bokseroprøret, der udbrod 1900, syntes for en Tid at skulle samle Europas Stormagter til fælles Daad. Dog kun tilsyneladende. Allerede den højtansete tyske Feltmarschal Grev *Walderssees* Udnævnelse til den samlede Hærs øverste Chef vakte, som bekendt — skønt han var en Ridder uden Frygt og Dadel — Nag og Misundelse, og under hele Krigen vedblev de forskellige Parter at genere og intrigere mod hverandre. Det slette Eksempel, som Europa derved gav, blev ikke bedre ved den Maade, hvorpaa de europæiske Tropper opførte sig i Peking, hvor de plyndrede, stjal og sønder slog utallige og uerstattelige Kunstværker. De stærke Ord, som *Lowes Dickinson* i sit lille, morsomme Skrift om China og England lægger John Chinaman i Munden, var paa ingen Maade for haarde: »Vor Pøbel var grusom og barbarisk. Ja vist! Og Jeres Tropper? Og Jeres Tropper, I kristne Nationer? Spørg det for dum frugtbare Land fra Peking til Kysten; spørg Ligene af de myrdede Mænd, de voldtagne Kvinder og mishandlede Børn! Spørg de Uskyldige, der blev henrettede i Flæng med de Skyldige.« Og hvem (der overhovedet interesserer sig for Østen) mindes ikke den beske Vits, der stod i et engelsk Vittighedsblad: »Der maa utvivlsomt være steget de chinesiske Tropper i Peking noget til Hovedet. De har plyndret Byen, som om de var Repræsentanter for alle de førende europæiske Hære!«

Under denne Krig gjorde Japan sig fortjent af de europæiske Magter og spillede i det hele en betydningsfuld Rolle. Den chinesiske Regering havde først anmodet Japan om Hjælp mod de fremmede, hvad Mikadoen den 13. Juli pure afviste, og japanske Tropper deltog ogsaa med Hæder i Kampen om Tien-tsin samme Dag; som et Vidnesbyrd om den Dødsforagt (maaske burde man snarere — som Prof. *Bältz* en Gang foreslog — sige: *Livsforagt*), hvormed de kæmpede, kan nævnes, at de havde dobbelt saa stort et Tab som nogen af de europæiske Tropper, nemlig 400 Mand; et fransk Øjenvidne, Oberst *de Pélacot* har iøvrigt givet en interessant Skildring af et japansk Batteris Tapperhed: i over en Time var det udsat for uafbrudt Beskydning af Chineserne, men Batterichefen stod, rolig, sirlig med sine rene hvide Handsker, og kommanderede, som om det var en fredelig Øvelse; saa snart en Mand faldt, traadte en anden stilfærdig i hans Sted og nøjedes blot med at skubbe den Faldne til Side med Foden, mens Kanonernes Lading og Affyring foregik med samme Ro som under Manøvrerne.

Under Fredsforhandlingerne søgte Rusland at skaffe sig private Fordele ved specielle Forhandlinger i Haab om derved at kunne sikre sig Manchuriet. Japan protesterede imidlertid herimod, og da England sluttede sig til Protesten, maatte Rusland opgive sine Planer, om end kun et Øjeblik. Ti snart efter begyndte det paa ny sit diplomatiske Spil og opnaaede i de nærmest følgende Aar bl. a. en Havnekoncession i Masampo og Træskærerier i den nordvestlige Del af Korea. Traktathavnen i Niutchwang blev besat af dets Tropper. Som en morsom Aprilspøg lovede Russerne d. 1. April (8. Apr.) 1902 at rømme Manchuriet og atter overlade de chinesiske Myndigheder Magten — men det var, efter Begivenhederne at dømme, intet Øjeblik Mening; den 10. Juli samme Aar udstedtes en Ukas, hvorved Jøderne blev udviste af Manchuriet, og Kosakposter etableredes langs Jærnbanelinjen. Russerne gjorde ikke Mine til at forlade Landet, og næsten et halvt Aar efter Aprilsnarskonventionen havde China ikke faaet en Tomme af sin egen Jord tilbage — først i Oktober afleveredes den Del af Manchuriet, der ligger Syd for Liao. Som Paaskud til at beholde det

øvrigt Manchuri benyttede Russerne nogle Koncessioner, som Englands Gesandt *Satow* opnaaede af den chinesiske Regering, og som navnlig havde den allerstørste Betydning for Handelen paa den umaadeligt rige Jang-tsedal, Englands specielle »Interessesfære«. At de to Konkurrenter dog en Gang imellem kunde samarbejde, ses af den i 1899 afsluttede engelsk-russiske Jærnbankonvention, hvis særlige Betydning beror derpaa, at England her for første Gang officielt anerkendte de russiske Særføretagender nord for den store Mur.

Men den vigtigste af alle Begivenheder i Aaret 1902 var dog Afslutningen af det engelsk japanske Forbund. Dets første Oprindelse ligger dog længere tilbage. Allerede i 1894 havde den engelske Regering, der den Gang ellers ikke var japanvenlig, advaret Mikadoens Regering for en Verdenskongres, som Rusland vilde søge nedsat til Ændring af det chinesiske Spørgsmaal og raadede Japan til selv snarest at søge en Ordning med China (hvad Japan jo ogsaa gjorde ved at fremtvinge den chinesisk-japanske Krig). I 1898 henledte *Chamberlain* i en Samtale med Baron *Kato* (den nuværende Udenrigsminister) dennes Opmærksomhed paa Betimeligheden af et engelsk-japansk Forbund. Den senere Gesandt, Grev *Hayashis* efterladte Optegnelser giver interessante Oplysninger om Alliancens Tilblivelse — herefter var det oprindeligt Hensigten, at *Tyskland* skulde være »der tredje im Bunde«; hvorfor dette trods indledte Forhandlinger ikke blev Tilfældet, vides ikke med Sikkerhed, da Regeringen i Tokyo forbød den fortsatte Udgivelse af Memoirerne — maaske har Tyskland selv ikke ønsket at være Deltager i Alliancen, maaske udelukkedes Tyskland som Følge af Kong *Edwards* Indkredsningspolitik. I Japan var man en Tid i Tvivl, om man skulde søge Forstaaelse med England eller Rusland. Mænd som *Inouye* og *Ito* hældede mod Rusland, mens *Komura* og *Hayashi* med en lille Kreds af fremragende Statsmænd ansaa et Forbund med England for fordelagtigst. *Komura* foretog en dristig Manøvre, hvorved han et Øjeblik lammede Fyrst *Ito*, der opholdt sig i Rusland, idet han pludseligt forandrede Udenrigsministeriets Chifre — han og hans Tilhængere sejrede, og Alliancen, hvis Forhandlinger var førte af Grev *Hayashi* og Lord *Landsdowne*, undertegnedes 30. Januar 1902. I dens indledende

Paragraf betones, at begge Landene anerkender Chinas og Koreas Uafhængighed og ikke nærer aggressive Planer mod noget af dem. Men i Betragtning af deres særlige Interesser, af hvilke Englands især laa i China, mens Japan baade politisk og kommercielt hovedsagelig var interesseret i Korea, var begge Magter naaet til Overbevisningen om, at det var dem tilladt at gribe til de Forholdregler, der var uundgaelige, for at de kunde varetage disse Interesser, hvis de truedes ved en tredje Magts aggressive Optræden eller ved Uroligheder i China og Korea, Uroligheder, der nødvendiggjorde den ene eller den anden af de to Magters Indgriben til Værn for Undersaatternes Liv og Eje. I Traktatens Artikel II bestemtes, at hvis en af Magterne indvikledes i Krig med en tredje Magt for at værne disse Interesser, skulde den anden Part iagttage streng Neutralitet og gøre sig al tænkelig Umage for at hindre andre Staters Indblanding, og i Artikel III, at hvis dette ikke lykkedes, skulde vedkommende komme sin Parthaver til Hjælp, og i Fællesskab skulde de saa føre Krigen og slutte Freden.

Det var denne Traktat, der tillod Japan at optræde energisk overfor Ruslands tiltagende Dristighed og derved hidførte den russisk-japanske Krig, der ganske vist ogsaa uden den maatte være kommet før eller senere, fordi Ruslands stigende Indflydelse i Korea ikke blot i økonomisk Henseende var en Fare for Japan, hvis Kapital allerede var stærkt interesseret i dette Land, men tillige en bestandig militær Trusel for Rigets Eksistens. Allerede i 1903 begyndte den japanske Presse en voldsom Kampagne mod Ruslands fortsatte Okkupation af Manchuriet, og Bladene spaaede, at Krigen var nær. De fik Ret; dog var det ikke Russernes Optræden i Manchuriet, som det i Reglen hævdes, men i Korea, der var den virkelige Aarsag. Ti Lederne af Japans udenrigske Politik forstod — under Indflydelse af Marschal Yamagata i Genroernes Raad — at nu var Øjeblikket inde, fordi baade Englands Velvilje og Amerikas Tavshed var sikret. Afgørelsen maatte træffes, om Japan vilde været et frit herskende Land eller bøje sig for Rusland. Oktober 1903 sendte Japan et Ultimatum til Petersborg, men modtog intet Svar. Den 4. Febr. 1904 holdtes det store japanske Krigsraad, 7. Februar advaredes Rusland, og Dagene derpaa blev Skibene i Port Arthur og Chemulpo angrebet af Japanerne.

Krigens Forløb er kendt nok. De japanske Tropper angreb med Dødsforagt og Udholdenhed og opnaaede Sejr efter Sejr. Aarsagen til disse bestandige Sejre maa — i Følge General *v. Bernhardis* Undersøgelser og Kritik i Værket »Vom heutigen Kriege« — søges baade i taktiske og operative Forhold: det japanske Infanteris Fægtningsværdis var saaledes stedse Modstanderens overlegent; dels var Uddannelsen mere krigsmæssig, dels var selve Geværet fortræffeligt, dels forstod Førerne klogt at anvende Maskingeværer i stor Udstrækning til Støtte ved Infanteriangrebene; ogsaa artilleristisk var Japanerne overlegne, skønt Russerne disponerede over et større Antal Skyts. Hvad Ledelsen angaar, var den japanske afgjort bedst — selv om den, som *Bernhardi* paaviser, ikke alene forklarer det heldige Udfald og ingeniørlunde var udadtil: »Mangen Gang hidførte den Situationer, som bar Kimen til Nederlag i sig, og kun sjældent hævede den sig til at stræbe efter større Resultater ved Hjælp af større Dristighed.« Til Gengæld prægedes den russiske Hærs Ledelse af fuldkommen »Ubeslutsomhed og Usikkerhed, ikke blot indenfor den øverste Hærløvelse, men ogsaa blandt de fleste underordnede Førere«. Et ejendommeligt Fænomen var den russiske Tilbøjelighed til kun at anvende forholdsvis faa Tropper i selve Kampstillingen, men holde Hovedmassen i Reserve. *Bernhardi* nævner som typisk Eksempel Fægningen ved Kintchou 6. Maj 1904: Et Regiment forsvarede denne Stilling, der var af stor Betydning for Forsvaret af Port Arthur, mens en Division stod i Reserve lige bag ved, *uden overhovedet at komme til at gribe ind i Kampen*. Kuropatkin selv synes »lige fra Begyndelsen af behersket af Tanken om at gaa tilbage til Tjelin, og alle hans Kampe og Slag var kun Udtryk for en halv Villen; den indre Stemme, der stammede fra hans egen Ubeslutsomhed, raadede til Tilbagetog; de ydre Forhold krævede Kamp. Men han førte egentlig kun Kampen, for at retfærdiggøre Tilbagetøget.« Krigsteknisk set er dette Felttog derfor mindre lærerigt, ikke blot paa Grund af den ene Parts slette Ledelse, men ogsaa fordi de ydre Forhold var ganske særegne, idet begge Hærs Hovedstyrker var bundne til den eneste forhaanden-værende Jærnbane, der tvang dem til at holde sig tæt sammen og til at rykke frem frontalt i sluttede Linjer. *Moralsk lærte*

den opmærksomme Tilskuer maaske nok mere af den paa Grund af selve den Aand, der herskede blandt Japanerne. Den engelske General *Hamilton* har i »A staff officers scrap book« udtalt sig herom: »Naar jeg atter kommer helskindet hjem til England og Folk spørger mig: hvad lærer den manchuiske Krig os? Saa maa jeg svare . . . : Dens Lære er, at vi skal forandre vor Karakter, kære Ven, saa at du og jeg bliver mindre skinsyge og misundelige og egoistiske og mere loyale og uinteresserede mod vore Kammerater. Dette er Krigens største Lære.« Og han erkender, at »den moderne Civilisation bliver mere og mere ude af Stand til at forliges med fordums krigerisk Dygtighed, og at den Stund er kommet, da den moderne Verden maa begynde at forandre sine Idealer eller forberede sig paa at gaa under for en naturligere, mindre kompliceret og nervøs Type.« Ti blandt denne Type findes det haarde Materiale, som er i Stand til »under den rette Førelse at ryste Europas kunstige sociale Lagdannelse i dens Grundvold, hvis dette Europa en Gang skulde vove at *bryde med Militarismen*, der alene endnu opfylder det med et højere Ideal, end Jagten efter Penge og de Livs- og Luksusgoder, som Pengene kan yde.«

Ved velvillig Mægling af misundelige Stormagter afsluttedes endelig Fredsforhandlingerne i Portsmouth den 3. September 1905. Ganske vist fik Japan territoriale Erhvervelser: Øen Sachalin og Forpagtningen af Liaotunghalvøen med Port Arthur, men det, som man ivrigst havde attraaet: en stor Krigsskadeserstatning, opnaaede det ikke. Rusland, der slap for at betale, var dog ikke alene om at glæde sig derover; det samme gjorde Amerika, i Haab om at Japan derved hindredes i at udvide sin frygtede Flaade og i det hele faa Orden i sine Finanser til fortsatte Rustninger.

I Japan var Skuffelsen uhyre. *Komura*, der paa Japans Vegne havde undertegnet Freden, var da ogsaa forberedt paa Attentater og sørgede koldblodigt for at bringe de vigtige Statspapirer i Sikkerhed. Men den ophidsede Pøbel nøjedes imidlertid med at slaa Ruderne ind i en Ministerialbygning og enkelte andre Huse — et Vidnesbyrd om, at ogsaa de brede Lag i Japan begyndte at tilegne sig europæisk Kultur!

Men *Komura* havde en Gave til det japanske Folk, for

hvilken det glemte sin Sorg over den bristede Drøm om en mægtig Krigserstatning — men denne Gave bestod da ogsaa af intet mindre end selve Korea. Han havde nemlig afsluttet en ny Overenskomst med England (dat. 12. Aug., publi. 6. Sept.), og tilmed en Overenskomst, der havde en meget reel Betydning for begge Parter, idet den dels omfattede engelsk Indien, dels gav Japan frie Hænder i Korea. Den nye Alliance var overhovedet mere effektiv end den første, idet dens Artikel II indeholdt en Forpligtelse for begge Magterne til, hvis den ene af dem ved et Angreb eller aggressiv Handling fra andre Magters Side indvikledes i en Krig, *uførtøvet at komme sin Parthaver til Hjælp og i Fællig med ham baade føre Krigen og slutte Freden.* I Aartikel IV bestemtes, at da Storbritannien specielt var stærkt interesseret i alt, som angik *den indiske Grænses Sikkerhed*, saa erkendte Japan Englands Ret til dér at foretage *alt, hvad det ansaa for nødvendigt for at værne sine indiske Besiddelser.* Hvad Korea angaar hed det (i Art. III): Da Japan fremfor alt har politiske, økonomiske og militære Interesser i Korea, indrømmer Storbritannien det Ret til dér at tage *saadanne Forholdsregler med Hensyn til Ledelse, Kontrol og Beskyttelse, som det maatte anse for egnede og nødvendige til at værne og fremme dets Interesser . . .*« Dette Dokument, der skulde værne Englands Herredømme i det saa blodigt erobrede Indien og Japans i det Korea, som det havde hærget med tallose Krige, sendte den engelske Udenrigsminister Lord *Landsdowne* rundt til Englands Gesandter med en Rundskrivelse, hvori det bl. a. hed: »Hans Majestæts Regering haaber at turde antage, at det saaledes afsluttede Forbund, *som kun beskæftiger sig med Spørgsmaal af rent fredelig Natur og med Værn af de Interesser og Rettigheder, hvis Gyldighed ikke kan bestrides,* vil blive modtaget med Bifald af den Regering, som De er akkrediteret.«

I Japan vakte Overenskomsten vild Jubel. Ti der fik man den bedste Erstatning for det bristede Haab: Korea — Valpladsen fra tidligere Krige: »vaabenglade Mænds Drømmeplads« — det Land, som var gødet med tusender tapre Japanners Blod, og som man een Gang havde erobret, men maattet give tilbage. Og man var stolt over det intine Forbund med Verdens største Magt, »Havets Herskerinde«; betegnende for

Stemningen var de Ord, hvormed Grev *Okuma* udtrykte sin Glæde over Alliancen: »Jeg hilser det nye Forbund med den hjærteligste Glæde. Ikke alene Østens, men hele Verdens Fred er sikret ved denne Overenskomst, der vil vise sig at være et mægtigt Redskab for Civilisationens og Menneskehedens Sag. Den Velgæring, som er Resultatet af den, indskrænkes ikke til de to Parter, men udstrækker sig til alle Nationer i det hele; det er overmaade glædeligt, at det ikke-kristne Japan er kommet paa samme Fod som den største Magt.« Saa stor var Glæden i Japan umiddelbart efter Offentliggørelsen af Overenskomsten. Men man glemte i Øjeblikkets Begejstring den lille Sandhed, der er udtrykt i et gammel chinesisk Ord: »Naar du modtager en Okse, faar du Lov at give en Hest til Gengæld!«

IV.

Japan efter Sejren.

»Stram Hjelmbaandet efter Sejren.«
Iyeyasu til sine Underførere.

Efter Krigen stod Japan som en Magt, som ingen mere kunde forbigaa. Det var traadt ind i Kredsen af Verdens Stormagter. I Østen var alles Blikke vendt mod det, og alle anede i det Asiens vordende Fører og Befrier. I Landet selv blandes Glæden over Sejren og Hæderen vel med Sorgen over de mistede, men Folkets Sind er let og lyst, og Døden har ikke samme Gru i dets Øjne som i vore. Ti dérovre ser man endnu paa Døden som noget naturligt og selvfølgelig, der nu en Gang er Livets Ledsager — eller som en japansk Digter fra gamle Dage, *Kamo Chomei*, udtrykte sig: »Ved Morgengry dør nogle, ved Aften fødes andre. Det er Livet.« Og der var jo ogsaa god Grund til at glæde sig, Krigsbyttet var i Sandhed stort, selv om Haabet om Krigserstatning var blevet skuffet — tre rige, nye Lande var føjede til Riget: Korea, Sydmanchuriet, Sachalin

Der var ganske vist et Par enkelte Aviser, som beklagede, at Overenskomsten med England omtalte *Korea* i forholdsvis ubestemte Udtryk. Men den nærmest følgende Tid viste, at denne Beklagelse var ganske overflødig. Ti det varede kun faa Aar inden Japan forholdsvis smærtefrit forvandlede det koreanske Kejserrige til den japanske Provins *Chosen*. Anneksionen var i Virkeligheden blevet forberedt lidt efter lidt med megen Omhu og Kløgt. 13000 Gendarmer var efterhaanden blevet spredt over Landet for at holde alle oprørske Tilbøjeligheder nede, og de fandt god Støtte i det fortræffelige Spionagesystem, som Japanerne havde indrettet. Desuden var Regeringen klog nok til at vise sig fra den mest menneskekærlige Side; man ønskede at belære Koreanerne om, at det virkelig var en Lykke for dem at blive japanske Borgere. Mægtige Summer ofredes til Ophjælpning af Agerbrug og Industri, Fiskeri og Handel. Der grundlagdes Skoler af alle Arter, udsendtes Vandrelærere, byggedes Veje, Havne, Jærnbaner — blot et lille Eksempel for at vise, med hvilken Betænksomhed man søgte at ophjælpe Landet: dets Skovbestand, der oprindelig var meget betydelig, var blevet ødelagt ved Misbrug og Ligegyldighed; det gjaldt da om at ophjælpe den paa forskellig Vis, og for at give Folket Interesse for Sagen, befalede den fortræffelige japanske Generalguvernør, Grev *Terauchi*, at Jimmu-tennos Fødselsdag den 13. April skulde fejres som »Træplantningsfest«, idet alle Skolebørn Landet over paa denne Dag skulde plante et Træ. Et uhyre Arbejde udfoldedes ligeledes for at bedre de hygiejniske Forhold, — eller rettere: for at skaffe hygiejniske Forhold, ti det Sløseri og den Urenhed, der beherskede Korea, skal have været æventyrlig; de japanske Læger bekæmpede med sandt Heltmod ikke blot Kolera og Pest, men ogsaa de Indfødtes fanatiske Uvilje mod alle Forandringer og deres ikke ufarlige Overtro — hele Bydele blev nedrevet, Vandløb, der ikke havde været rensed i Aarhundreder, blev gjort i Stand, gamle uhyggelige, pestfyldte Brønde lukkede.

Alt dette bevirkede, at Anneksionen i det store Hele gik fredeligt for sig. Enkelte vidtskuende og fordomsfrie Mænd (og vistnok en Del bestukne) var paa Forhaand venligt stemte mod det japanske Overherredømme, fordi de forstod, at Fol-

ket trængte til at lære Haardførhed, Retsind, Pligtfølelse, Akkuratesse, Flid, kort sagt alle mandige Dyder, og deres Sammenlutning, *Il-chin-hoi* havde allerede i nogle Aar arbejdet herpaa. Men blandt nogle faa vakte den dyb Indignation; noget skyldtes dette Japanernes Misgreb i tidligere Aar, saaledes Mordet paa den sidste Kejserinde, og heri var endog Gesandten *Miura* indblandet. Præsidenten for den koreanske Nationalkomité sendte et forbitret Opraab ud i Verden, hvori han i ubeherskede Ord angreb det japanske Styre og endte med højtideligt at erklære: »Hvor vanskelig vor Opgave end er, saa vil vi kæmpe, til vi opnaar vor Frihed. Hvad der end vil ske, det sande Folk i Korea er beredt til at kæmpe og dø for sin Frihed.« Trods alle Forsikringer fandtes dette Heltemod dog kun paa det taalmodige Papir, og Folket selv — »det sande Folk i Korea« — fortsatte roligt sin Søvn. Hvorvidt Anneksionen vil være til Held for Erobrerne, vil først de kommende Aar kunne afgøre. Mange Røster rejste sig i Japan selv imod den, men ganske vist mest ud fra rent doktrinære Synspunkter. Megen betydningsfuld Virksomhed er vel sat i Gang, men i hvert Fald har ikke alt været til det gode. Af de ca. 200,000 Japanere, der indtil 1911 var indvandrede i Kina, var en meget stor Del Aagerkarle, Agenter, Bordelværter og Gæstgivere — »en ærlig Japaner« — siger *K. Inouye* — »kan kun nære Foragt for de Veje, som de fleste af hans Landsmænd i Korea gaar,« og han advarer de unge Mænd, der drømmer om at gøre deres Lykke i Korea: »selv for de unge Japanere, der kan tages alvorligt, er Udsigterne til Held ringe nok.« Virkeligheden nærmest kommer dog den Dom, som *Haushofer* fælder herom, naar han slutter sine Betragtninger over Korea med følgende: »Trods al Utilfredshed, som giver sig til Kende i slige Udtalelser, bliver den Kendsgerning dog staaende, at Tilstrømningen af japanske Mennesker og Interesser bestandigt vokser, at deres Besiddelser forøges og Japaniseringen stiger, men frem for alt det ubestridelige, at Mellemstanden, de begavede blandt de talrige Absolventer fra de højere Skoler gaar derover i Stillinger, som tillader dem at anvende det lærte i et vidt, taknemligt og godt betalt Virkefelt, og saaledes at blive Bærere af deres egen Stats Magtudvidelse . . .« Den industrielle

Betydning af Korea kan slet ikke afdisputeres, ti her findes rige Skatte af Guld, Sølv, Kobber, Jærn (hvorpaa Japan selv er fattigt), Bly, sølvholdigt Zink, Grafit og Kul. Allerede i 1910 udgjorde alle Minekoncessioners Rumflade over 8200 Millioner qm. Og Guldproduktionen alene naaede samme Aar ca. 10 Mill. Kroner. Endelig har Korea ogsaa en ikke ringe Betydning som Næringsmiddelreserve. Agerbruget er vel endnu ikke paa langt nær hvad det kan blive, men noget Ris formaar det dog ogsaa nu at udføre til Japan (c. $\frac{1}{2}$ Mill. Koku); dog mener man at kunne naa mindst det tidobbelte inden lang Tids Forløb. Men for at dette skal lykkes, maa al Rovdrift og usund Spekulation holdes nede, saaledes som *Terauchi* hidtil formaaede det ved Hjælp af jærnhaard Strængthed.

Hvad *Manchuriet* og *Kwantung* angaar, stiller Forholdene sig noget anderledes; det har en dobbelt Værdi: en militær og en økonomisk. Militært set afgiver det et glimrende Opmarschgebet for den japanske Hær. Og Hensynet hertil har da ogsaa i højeste Grad gjort sig gældende baade ved Bygningen af Telegrafer og Felttelefoner og naturligvis især ved Fuldendelsen og Driften af den sydmanchuiske Jærnbane, som Japan arvede efter Rusland, om end ganske vist — som det hedder i Portsmouth-Traktaten: »kun til kommercielle og industrielle Formaal, ikke strategiske«. Naturligvis er dette sidste Hovedformaalet: Banen er først og fremmest strategisk, og derom nærer heller ingen mere nogen Tvivl, heller ikke de ulyksalige Chinesere, mod hvem den er en aabenlys Trusel: »I Chinesernes Øjne,« siger Dr. *Wertheimer*, »ligner Banen en Sygdom, der griber om sig hemmeligt, men sikkert. De føler, hvorledes deres Land systematisk undermineres og japaniseres, og dog er de nødsagede til at bruge Banen og til at oplagre deres Varer i de Bølgelblikskure, om hvilke man i Manchuriet tror at vide, at de ikke er andet end fremtidige Militærbarakker, altsaa fredelige Krigsforberedelser . . .« Økonomisk set er Manchuriets Betydning ikke ringere. Dets Rigdomme er nemlig ligefrem umaalelige. Dets vigtigste Produkt er Bønnerne, der anvendes i meget forskelligartede industrielle Foretagender. Dernæst findes store Mængder af Kul: i Fushun, Yentai og andre Steder. Endvidere Guld, Sølv, Kobber, Bly, Jærn, Svovl, Soda. Skovmæng-

den er meget betydelig, Jorden frugtbar, især i de store Dalstrækninger — der dyrkes baade Ris, Hvede, Hirse, Byg og Tobak.. Men baade for Agerbrugets og Handelens Vedkommende falder det de indvandrede Japanere vanskeligt at klare sig mod de uendeligt flittige, nøjsomme og stræbsomme Chinesere, der indvandrer i Manchuriet i store Mængder. Hvorvidt Japanerne i Længden vil kunne sejre i denne Konkurrence, saaledes at de kommer til at sætte det afgørende Præg paa det nyvundne Land, er foreløbig et aabent Spørgsmaal. For den nordligere Del af deres Omraade vil det vanskeligst ske maaske fordi de selv føler sig mindre hjemme paa de udstrakte Stepper, der minder om Sibirien, og Konkurrencen med Chineserne her er vanskeligst, lettere derimod i de sydligste Dele — i sin ovenfor nævnte Artikel fremhæver Dr. Wertheimer da ogsaa, at »jo længere sydpaa man naar, des mere japansk bliver Manchuriet«. Og om deres Stilling i det hele erklærer *Haushofer*, der er en overmaade paalidelig og skarpsindig Kender af disse Forhold: »Sikkert er i hvert Fald, at i Sydmanchuriet staar Japanerne, til Trods for den vanskelige og paa mange Omraader resultatløse Kamp mod Chineserne, fastere i Landet end Russerne nogen Sinde har gjort.«

Ogsaa det tredje nye Landstykke, som erhvervedes, nemlig *Sachalin* (indtil 50 Gr.), er af stor økonomisk Betydning. Det er rigt paa Skove, som endnu er uberørte. Mægtige Stenkul-lejer, Naftamarker, Asfaltsumpe frembyder fortræffelig Mulighed for industrielle og merkantile Virksomheder. Der findes endvidere en uhyre Fiskerigdom i Farvandene der omkring: Sild, Laks, Foreller, Krebs og forskellige Slags Tang og Alger, som spises og anvendes meget i Østen (alene Handelen med Tang giver Landet 6 Mill. Kr. aarligt). Men det betragtes som mere end tvivlsomt, om Japanerne vil forstaa at udnytte disse Rigdomme. Kun et ringe Tal, 35,000, er indvandrede, og 15,000 af dem strømmede tilbage igen (Landets Størrelse er over 32,000 Kvadratkil.) og — Japanerne er et Sydfolk, hvis hele Levesæt daarligt forliges med et nordligere Klima og som derfor ogsaa mindre forstaa at udnytte nordlige Landes særegne Rigdomme: »Den japanske Koloniseringslyst ender med Risdyrkingen«.

Alt i alt er det altsaa — som man vil have forstaaet — betydningsfulde Landomraader, der ved Sejren blev japansk Ejendom. De rummer alle uhyre Muligheder for Fremtiden, og ikke blot ved deres uhyre Rigdomme, men lige saa meget som Kolonisationslande, hvorhen Indvandrerstrømmene kan ledes, og som militære Udenværker, hvorfra Japan kan rykke videre frem mod nye Erobringere og let kan forsvare det allerede vundne. Og hvordan man end tænker sig, at disse Muligheder vil blive udnyttede, saa kan man i hvert Fald ikke andet end beundre den Regering, der forstod at sikre sig disse Lande i rette Tid, og som intet Øjeblik tøvede med at paatage sig det store Ansvar ved Krigene, fordi den erkendte, at hvis den nu havde tøvet, vilde den dog inden ret længe af den haarde Nødvendighed tvinges til at skaffe nyt Land — og vilde da maaske ikke have kunnet skaffe det trods alle Ofre af Blod og Penge.

Ganske vist — Ofrene, hvormed disse Erhvervelser købtes, var heller ikke nu smaa. Mennesketabet i Krigen var uhyre; saa udtømte var Japans Kræfter til Slut, at man selv paa afgørende Steder i Ildlinjen maatte anvende Feltpagere og tilfældigt sammenskrabede Etappefolk. Maaske var Ofrene ogsaa noget større, end det var strængt nødvendigt; den, der selv regner Døden for intet, forføres let til heller ikke at lægge stor Vægt paa andres Liv, og netop de Førere, der selv er ubegrænset offervillige, har derfor tit lettest ved at ødsle med Menneskeliv. Uvilkaarligt dukker slige Tanker frem, naar man mindes de mange blodige Angreb paa Port Arthur — og maaske var det ogsaa netop noget lignende, som bevægede General *Nogi* selv, da han skrev hine melankolske Strofer: »Kun faa synger Sejrsangen, ti Bjærg og Valplads er dækket af Døende og Saarede, der pines af grufulde Smærter. Og jeg gribes af endeløs Sorg! Hvordan skal jeg bære min Skæbne, naar Fædre, graanede i Sorger, spørger efter deres Sønner, der nu er kolde og blege? Kun faa synger Sejrsangen!«

Ogsaa de økonomiske Ofre var overordentlige, og ved Krigens Slutning var Japan ogsaa paa dette Punkt naaet til den sidste Grænse for sin Ydeevne. Finanserne var udtømte. Da Krigen begyndte, havde de økonomiske Forhold, efter hvad *Elzbacher* oplyste 1904 i *Century*, endog været aldeles for-

træffelige. Skattebyrden var naturlig, Statsgælden forholdsvis ringe, i hvert Fald meget mindre end nogen europæisk Stormagts. Og til Trods for de store Ofre til Hærens og Flaadens Fuldendelse havde man næsten fuldstændigt formaaet at holde Landet frit for fremmed Kapital. Men efter Krigen var Forholdene sørgeligt forandrede. Statskassen var tømt, Gælden vokset ganske overordentligt (næsten $\frac{5}{7}$ af Spaniens Statsgæld). Og da den haabede Krigserstatning fra Rusland jo udeblev, var der intet andet til overs for Regeringen end foreløbig at skaffe sig de nødvendige Pengemidler ved Hjælp af forøgede Skatter. Følgen blev da, at i Aarene efter Krigen steg Skattebyrden lidt efter lidt i en overordentlig Grad, saa at Afgifterne til Staten naaede op til 21 pCt. For de mere velhavende kunde det endda gaa an, men for Landets Hovedbefolkning, Agerbrugerne, der lever af deres smaa Ris- og Hvedemarker (og det er 66 pCt. af alle Landets Husholdninger, der dyrker egen Jord, mens 46 pCt. udelukkende lever af deres Jord), var det en næsten utaalelig Byrde, skønt Afgiften for dem kun synes at have udgjort 17 pCt. Men hvad dette betød for den lille Jordbruger, fremgaar af en Undersøgelse, som *Takahashi Hideyomi* har foretaget, og som i Udtog gengaves i Japan mail: Efter hans Beregning har en Bonde med en Familie paa fem Personer en aarlig Indtægt (der høstes to Gange: første Gang Ris, anden Gang Hvede) af 340,50 Yen, og af dem maa han betale 59,12 Yen i Skatter; Resten har han saa til Familiens eget Underhold — da en Persons Underhold kan ansættes til 49,12 Yen, vil man forstaa, hvad denne Afgift betyder. Det er intet Under, at Japan mail forfærdet tilføjer: »That is enormous!« Og dog bar Bønderne, tro og loyale som de er mod deres Land og Fyrste, denne uhyre Skattebyrde i syv Aar uden at knurre derover.

Men naturligvis var Regeringen klar over, at dette kun kunde være en Overgangstilstand. Det gjaldt derfor om hurtigst muligt dels at øge de forhaandenværende Erhvervskilder, dels at skabe helt nye, saaledes at Skattebyrden paa hvert enkelt Erhverv kunde lettes. Denne Opgave søgte man at løse ved en Art *Statssocialisme*, idet Staten selv startede og oprettholdt baade industrielle og merkantile Foretagender i stor Stil

— en Løsning, der var i nær Overensstemmelse med Folkets Karakter og hele den nedarvede feudale Aand, og som gennemførtes saa konsekvent, at eksempelvis mere end en Fjerdedel af alle mandlige Arbejdere i Fabrikerne staa direkte i Statens Tjeneste. Banker, Fabriker, Skibsværfter, Dampskibslinjer — alle støttedes energisk ved Statssubventioner, og det lykkedes virkelig derved at skabe et mægtigt Opsving i Handel og Industri, og store Kapitaler bragtes til Landet. Dampskibsselskaberne alene modtog paa faa Aar 160 Millioner Kr., men til Gengæld øgedes Handelsflaaden i den Grad, at Japan nu indtager den sjette Plads blandt Verdenssøfarende Nationer — i 1872 ejede Japan kun 72 Dampere med en samlet Tonnage af 23,364 t. og 35 Sejlskibe paa ialt 8,320 t., men 1908, tre Aar efter den russisk-japanske Krig 2304 Dampskibe paa ialt 1,160,441 t. og 5379 Sejlskibe paa 384,481 t., og dette Resultat skyldtes i første Række Statsunderstøttelser, der muliggjorde Konkurrencen selv paa Steder, hvor den under alle andre Forhold var fuldstændig haabløs. Netop i disse Aar lige efter Kri-gen (i 1906) overtog Staten ogsaa alle Landets Jærnbaner, mens hidtil $\frac{2}{3}$ af de forhaandenværende 8000 km havde tilhørt private Selskaber — iøvrigt blev denne Forandring ikke helt billig for Skatteyderne, idet Driftsomkostningerne under Statsdriften steg til $53\frac{1}{2}$ pCt., og det vil heller ikke blive billigt for Staten at erstatte den smalle Sporvidde med den normale, som anvendes ogsaa paa det japanske Kontinent. Det er endelig ogsaa for Statens Penge og under Beskyttelse af dens Tropper, at den sydmanchuiske Jærnbane drives, og det samme gælder de andre Baner i Korea. Men dyr har denne Statsdrift altid været, og til Tider saa dyr, at man knapt forstaa, at de ledende Statsmænd har turdet paatage sig et saadant Ansvar. Især gælder dette det store Statsstaalværk i Wakamatsu ved Shimonosekistrædet. Dets Beliggenhed er glimrende, ti lige over for ligger de store Kulminer paa Kyushu, og Transporten af Malm fra China og Korea er billig (der bruges kun 10 pCt. af japansk Jærnmalm); men paa kun sejsten Aar slugte dette Værk c. 80 Millioner Kroner, og det vil blive ved med at sluge Summer.

Men foruden at skabe nye Erhvervskilder søgte Regeringen

ogsaa at fremme de gamle nationale Næringsveje. Paa Fiskeriets Omraade (og Fiskeriet spiller en stor Rolle i Japan; 811,000 Mennesker er udelukkende, 930,000 delvist beskæftigede dermed) bekæmpede den Rovfiskeriet ved særlige Love (1903 og 1911); den gav Fiskerlavene Monopoler i forskellige Distrikter; den gav rige Understøttelser og udsatte Præmier. Skovvæsnet (73 pCt. af selve Riget er Skovbund; deraf 60 pCt. egentlig Skov) oparbejdedes; ved Love hindredes Ødelæggelse ved ukyndig Skovhugst (1882 og 1899), og allerede nu giver det c. 200 Mill. Kroner aarlig — den japanske Professor *Kano*, der har undersøgt dette Spørgsmaal, mener, at Skovene ved kyndig Behandling vil kunne give 1500 Mill. Kroner aarlig. Men netop overfor slige Fremtidsfantasterier spørger man uvilkaarligt: vil Landbruget, Japans Hovednæringsvej, der endnu udøves af Befolkningens Hovedpart, vil dette overbebyrdede Landbrug nu ogsaa kunne holde ud, indtil Skovbrug og Fiskeri, Handel og Industri er naaet saa vidt, at de for Alvor kan lette Skattebyrden, der netop paa Grund af Statens Subventioner til alle Slags Foretagender bliver bestandigt tungere? Mange forlader allerede Hus og Hjem og søger til Storbyerne, hvor de kommer til at danne et ejendomsløst Proletariat — Tallene taler tydeligst herom. I 1900 havde Tokyo $1\frac{1}{2}$ Mill. Indv., 13 pCt. af Japans Befolkning boede i Byer, 87 pCt. paa Landet — i 1910 talte Tokyo $2\frac{1}{4}$ Mill., 18 pCt. boede i Byer, 82 pCt. paa Landet. Og Armoden i Byerne tager til — i Følge Kenderes Mening, er Fattigforholdene i Tokyo ikke bedre end i London.

Mange japanske Politikere tvivler paa, at Spørgsmaalet løses ad denne Vej; de er derfor Modstandere af Statssocialismen, og de kan støtte sig paa nogle Ord af selve *Matsukata*, en af Japans største Finansmænd: »En Regering burde aldrig forsøge paa at konkurrere med Folket paa visse Omraader af Industri- og Handelslivet. . . I Virkeligheden kan en Regering med Hensyn til slige Ting aldrig gøre sig Haab om at naa den samme Snedighed, Forudseenhed og Foretagsomhed som Mænd, hvis Virksomhed direkte ledes af egoistiske Motiver. Det er derfor bedst for Regeringen, ikke at tilstræbe nogen umiddelbar Delagtighed i Handel og Forretninger.« Det var ganske vist i 1882, at denne Udtalelse fremkom, og *Matsukata* selv forsøgte i hvert Fald senere paa Statens Vegne at

monopolisere Salget af udenlandsk Ris — heller ikke for ham er altsaa al Statssocialisme fremmed. De liberale Politikere er derimod afgjort Modstandere af den; et interessant Vidnesbyrd om deres Standpunkt er det Program, som Ministeriet Saionji søgte gennemført ved Kompromis med de gamle Statsmænd i Raadet — det gik ud paa følgende: Opgivelse eller Udsættelse af talrige offentlige Arbejder; ingen Laanoptagelse; saavidt muligt overlade private Selskaber Statsforetagender; endvidere at anvende alle Overskud til Dannelse af tre Fonds: et til Skovbruget, et til første Hjælp ved nationale Katastrofer (Jordskælv, Taifuner, Ildebrande — i Osaka 1910 brændte til Eksempel for c. 40 Mill. Kroner), et endelig til Optragelsesvæsnet. Men Ministeriet faldt, førend det kunde faa gennemført dette Program, der betød en sikker Besparelse paa 30 Mill. Yen aarligt og allerede i Løbet af et Aar vilde have medført Nedsættelse af Skatten. Men hele Striden herom maa ikke opfattes som alene dikteret af økonomiske Hensyn — her møder vi nemlig i Virkeligheden den bestandige Brydning mellem gammeljapansk Aand og den europæiske Paavirkning. De konservative kæmper for Bevarelsen af den stærkt centraliserede Stat, hvori alle Borgere i Virkeligheden er Statens Embedsmænd og under dens Kontrol; i deres Øjne er derfor alene Staten i Stand til at drage Omsorg for Folkets Velfærd baade i aandelig og materiel Hensigt. De liberale derimod betragter en Decentralisation som nødvendig, fordi Individet efter deres, især af engelsk Tænkning paavirkede Meninger kun yder sit højeste, naar det virker frit med egne Formaal for Øje. Det er Aanden fra Feudaltidens Japan, der ogsaa her kæmper mod Aanden fra Europa.

Ogsaa paa andre betydningsfulde Omraader af japansk Politik genfinder vi dette Modsætningsforhold, der efter den japansk-russiske Krig mere og mere gør sig gældende. Saaledes i *Udvandringsspørgsmaalet*.

Japanerne er et stærkt vandrende Folk, fulde som de er af Æventyrlyst, noget ubestandige og flygtige af Væsen. Det er ejendommeligt at se, hvorledes gamle og moderne japanske Literater mødes i Erkendelsen heraf: »Japanerne var oprindeligt meget tilbøjelige til Udvandring —», siger en moderne Politiker, hvis Ord *Haushofer* gengiver. — »Allerede den lette

Byggemaade røber Vanerne hos et Folk, som ikke vilde binde sig for fast til en Boplads«, Ord, der bekræftes i en kurios Udtalelse i et saa gammelt Værk som *Kamo Chomei's* Hojoki, der blev skrevet 1212, hvori der røber sig en Følelse af Boligens Forgængelighed og Ubestandighed: »En rindende Flods Strømme glider uden Ophør afsted, men Vandet er ikke det samme; Skummet paa Dammen, hvori det tøver, forsvinder og kommer igen, men forbliver aldrig. Og saaledes er det baade med Menneskene og deres Boliger.« Saa gammel og saa dybt rodfæstet er denne Vandre- og Æventyrlyst, og der maa derfor regnes med den som noget uundgaaeligt. Men for en Regering frembydes der ved Udvandring i større Maalestok adskillige Vanskeligheder: først og fremmest betyder den et økonomisk og militært Tab for Staten, dernæst kan den skaffe Ubehageligheder med andre Stater, der maaske ikke ser paa Indvandringen med blide Øjne. Det er følgelig i Regeringens Interesse at have Haand i Hanke med Udvandringen og saa vidt muligt regulere den og bestemme, i hvilke Retninger den skal strømme. Og her er det, at Modsætningen mellem konservative og liberale, Nationalister og Kosmopoliter gør sig gældende.

De konservative har anset det for rigtigst at lede Udvandrersstrømmen mod Nord — til Korea, Sydmanchuriet, Hokkaido og Sakhalin. Dér er der Plads i Overflod og Rigdomme af alle Arter, først og fremmest Jord, der kræver Dyrkning og hvis Produkter kunde komme Hjemlandet til Gode, da dette jo ikke kan brodføde sig selv. Og dér vedblev Udvandrerne at leve under deres Lands Flag, at tjene i dets Hær og være Borgere i deres Fædreland. Saa vilde de lidt efter lidt forvandle de erobrede Territorier til virkelig japansk Land, som ingen senere kunde fravryste dem. Derved fik den Enkelte, hvad han ønskede, og Kejseren, hvad der tilkom ham. Sit officielle Udtryk fik denne Tanke i det Program, som Grev *Komura*, den daværende Udenrigsminister, udkastede i en Tale i Parlamentet, og hvori han sagde, at da Japan paa alle Sider var omringet af mægtige og folkerige Stater: China, Rusland, De Forenede Stater, galdt det om selv snarest at naa en Folkemængde paa henvend 100 Millioner. Men disse Millioner maatte ikke være spredte over hele Jorden, men burde nødvendigvis være samlede paa et begrænset Rum. Med dette

Formaal for Øje søgte man at opmuntre til Udvandring til de erobrede Lande: Korea og Manchuriet, hvor der var rigelig Plads til 20—30 Millioner. Derved vilde ogsaa udenrigspolitiske Rivninger bedst undgaas.

Imod dette »storjapanske Agrarprogram« — som Dr. Wertheimer træffende betegner disse Planer — gør de kosmopolitisk-sindede liberale Politikere gældende, at i disse Lande vil en japansk Indvandrer aldrig kunne skabe sig en sikker Fremtid. Det er hovedsagelig Arbejdere, der udvandrer, og netop disse er ude af Stand til at klare sig i Konkurrencen med Chineserne, der nu strømmer ind i Manchuriet. Og idet de henviser til det *Drag mod Syden*, som har sit Grundlag i Folkets eget Væsen (idet »Draget mod Norden« er en historisk Fiktion), hævder de, at kun i Syden: de hollandske Kolonier, Malajstaterne, Stillehavets Øer, har Japaneren hjemme, og kun dér kan han uden Besvær skabe sig en Eksistens: »Siden ældgammel Tid« — har *Okuma* udtalt — »siden ældgammel Tid har vort Folk haft Uvilje mod kolde Lande, og i over fyrretyve Aar har vi forgæves søgt at bringe Mennesker til Hokkaido. De Lande, der passer for os, er Sydhavets Øer, Nord- og Sydamerika og Sydafrika, men fremfor alt burde Regeringen skaffe vore arbejdende Klasser Plads til Bosættelse paa Sydhavsoerne . . .«

Nøje knyttet til dette Spørgsmaals Løsning er endelig det militære Problem, hvor Modsætningsforholdet atter gør sig gældende. Saaledes som de økonomiske Forhold har stillet sig siden den russisk-japanske Krig, er det udelukket, at baade Hær og Flaade bestandigt udvides og fuldendes. Viljen er ganske vist til Stede hos alle Partier, men den økonomiske Evne dertil mangler. Spørgsmaalet bliver altsaa, hvorvidt Hæren eller Flaaden bør foretrakkes, og dette afhænger naturligvis af de politiske Formaal, hvortil de eventuelt skal kunne anvendes. De konservative Statsmænd lægger Hovedvægten paa Hæren, fordi det i Følge deres Program gælder om at forsvare og befæste (eventuelt udvide) de Lande, som erobredes i Russerkrigen. Kun en stærk Hær kan forsvare de indvandrede Japaneres Liv og Ejendom. Derfor kræver de først og fremmest Forstærkelse af Hæren ved Forøgelse af Fredsstyrken. Om-

vendt lægger Modpartiet Hovedvægten paa Flaaden — Udvandring mod Syden vil kræve Beskyttelse af de japanske Interesser i Sydhavet og vil derved let bringe Konflikter med De Forenede Stater. En fuldstændig Jævnbyrdighed i Flaadernes talmæssige Størrelse kan ganske vist ikke opnaas, allermindst efter Panamakanalens Fuldendelse, hvorved Tyngdepunktet for Nordamerikas Flaade forlægges til Stillehavet. Men ved Forøgelse efter Evne og ved iøvrigt at give Mandskabet den bedst tænkelige Uddannelse, haaber man at kunne opnaa at udligne Forskellen, idet Flaadens Aand maa opveje, hvad der mangler i Tonnage.

Men paa eet Punkt er Parterne enige: at Rustningerne er uundværlige. De liberale er nemlig paa ingen Maade — som naive Sjæle kunde tro og har troet paa Grund af Benævnelsen »liberale« — Afvæbningsvenner. Det er tværtimod dem, der nærer de største Erobringsplaner, og det er dem, der — med Grev *Okuma* i Spidsen — vil hæve Japan til at være Asiens Fører. Hvad man i Japan mener om Fredssag og Voldgiftstraktater er sagt tydeligt nok af Dr. *Asiga*: »Den, der paastaar, at Voldgiftsdomstole varigt og alment kunne ophæve Bevæggrundene til Krig, misforstaar komplet Historiens Lære.«

Saaledes har den russisk-japanske Krig og den dermed følgende Udvikling til Verdensmagt bragt adskillige Problemer frem, som snarest skal løses. Hvorledes Løsningen vil blive, kan ikke forudsiges. Men Sandsynligheden taler for, at der opnaas et Forlig mellem de stridende Meninger, et Forlig, hvorved begge opnaar noget og forsager paa andre Punkter. Ti Japans Statsmænd er for kloge til at foretrække Doktriner for Resultater. De ser det som deres fælles Maal at øge Japans Magt, fordi kun Magten kan sikre dets Borgeres aandelige og materielle Fremtid: »Uden Mund — hvor skulde jeg kunne indsuge Livets Aande? Uden Hænder — hvor kunde jeg plukke Frugten af Træet og trække Urter op af Jorden til min Moder? Uden Bryst — hvor skulde jeg kunne gemme mit Hjærte?« Hvad Hænder, Mund og Bryst er for Individet, er Magten netop for Staten. Og en Stats Magt befæstes og øges kun gennem et stærkt Værn.

Østens Japanisering. — Verdenskrigens Forberedelse?

Lige fra det Øjeblik, da Japan efter Sejren over Rusland var optaget i Kredsen af førende Magter i Østen, arbejdede dets Statsmænd med utrættelig Kraft paa at befæste Landets Erhvervelse og — da krigerske Konflikter af økonomiske Aarsager foreløbig maatte undgaas — ad fredelig Vej udvide dets Indflydelse i Nabostaterne.

Hvilket uhyre Arbejde, der udførtes i Korea og Manchuriet, er allerede antydet. Men man indskrænkede sig ikke til de erobrede Lande. I China, Indien og Stillehavssøerne søgte man at skabe Markeder for Japans Industri. Store Mængder billige Varer eksporteredes, og da baade Indere og Chinesere endnu er uøvede i Bedømmelsen af europæisk-tilvirkede Varer, lykkedes det de drevne japanske Sælgere let at faa Afsætning for deres Produkter til Trods for disses afgjort meget ringe Kvalitet. De begyndte overhovedet at blive lidet behagelige Konkurrenter til Englænderne, selv indenfor disses specielle Interesseshæder. I Indien lykkedes det saaledes japanske Dampskibsselskaber — som eksempelvis Nippon Yusen Kaisha — gennem voldsomme Fragtkrige at tilrive sig en meget betydelig Del af Fragter og Persontrafik paa denne vigtige Strækning, hvor forhen det store British India S. S. C. havde været almægtigt; og det var Subsidiarne fra den japanske Stat, der muliggjorde denne Konkurrence. I China gentog det samme sig, især i Englands specielle Interesseshæder, Jang-tsedalen; med uhyre Anstrængelser og store Ofre, som atter kun muliggjordes ved Statssubsidier, opnaaede Japanerne at erobre en betydelig Del af Trafiken paa Jang-tse, der er sejlbar helt op til Hankou (1500 km fra Mundingen). Deres Handel paa China var overhovedet i bestandig Stigning: i Aarene 1908 til 1912 steg deres Andel i den samlede Import fra 13, 9 pCt. til 18 pCt., mens den engelske i samme Tidsrum faldt fra 55,8 pCt. til 48,3 pCt.

Til denne kommercielle Kamp for Udvidelsen af Japans Interesse- og Magtsfære føjedes ogsaa bestandigt stærkere Forsøg paa kulturelt at japanisere Østasien. Det blev Maalet at samle alle Asiens Folk under Japans aandelige og politiske

Førelse. Et udmærket Middel hertil fandt man i Buddhistmissionen, der nu skulde gøre samme politiske Gavn som i sin Tid de kristne Missioner i Østen; ikke blot udsendtes der buddhistiske Forkyndere til China og Korea, men der oprettedes Missionskoler og »Buddhistiske Foreninger for unge Mænd«, der til Formaal havde »at sprede og herliggøre Buddhismens sande Aand« blandt »de forskellige Nationer«, men under japansk Førelse — Centrum for hele denne Bevægelse blev det buddhistiske Universitet i Tokyo (Takanawa). Det lykkedes virkelig Japan derved at samle den buddhistiske Verdens Interesse om sig, og ved den store Religionskongres i Yoro samledes Tusender af Buddhister fra hele Asien — Japans Sejr over Rusland fejredes derfor ogsaa selv i Indien som den asiatiske Aands Sejr over Kristendommens Europa; meget betegnende for Stemningen i indfødte Kredse var saaledes de Ord, hvormed det af *Ananda Metteya* udgivne store Tidsskrift »Buddhism«, der udkom i Birma, hyldede Japan: »Det er med umaadelig Tilfredshed, at vi erfarer, at den frygtelige Krig, som vore Buddhister i Japan saa længe har maattet føre, endelig er forbi; saa meget mere, som Japan har vist sig endnu større i Fred end i Krig, og har givet de kristne Stater den haardt tiltrængte Lære, at Menneskelighed, den højeste Grad af Selvbeherskelse i Heldet, at sand Sædelighed ikke er mindre anvendelig i det internationale Samkvem end i Individernes. . . Denne store, dobbelte Sejr . . . hæver Japan med eet til Stillingen som en af de største, om ikke den allerstørste af alle Verdensmagter . . . Gid Freden . . . vil vare længe til Velsignelse for Japan og dets store Herskere, og at det selv længe vil forblive et Forbillede til Belæring og Efterfølgelse for alle Jordens Nationer.« I saadanne Ord hyldede man i det britiske Indien en asiatisk Stats Sejr over en kristen europæisk Stormagt. Det var Ord, der burde have været et Varsel — og for saa vidt fik de ogsaa alle Varslers Skæbne, idet ingen lod sig advare af dem.

Som et Led i denne Japanisering af Østen maa man ogsaa betragte hele den moderne Stræben inden for japansk Videnskab efter at vise Asiens kulturelle Oprindelighed og Eghed — et interessant Udslag af disse Bestræbelser var bl. a. Kunstforskeren *Okakura's* Værk om »Ideals of the East«, hvori han søgte

at vise, hvorledes al asiatisk Kunst var fremgaaet af samme Idealer og ikke stod i nogen Gæld til Vesten. Japansk Videnskab forstod i det hele at følge Statens Bestræbelser og lyde dens Maal ogsaa paa strængt videnskabelige Omraader; eksempelvis kan nævnes Teorien om et sprogligt Slægtskab mellem Japanere og Mexikanere, saa vel som den stærke Fremhævelse af Racefællesskabets Betydning, hvad der spiller en Rolle ved den japanske Propaganda blandt Malajerne og de Indfødte paa Filippinerne. Men et af de betydningsfulde og ejendommeligste Udslag af denne Kamp om Asien var dog sikkert Dannelsen af Foreningen *Asia gi-kwai*, hvis Formaal var at genopvække Asiens slumrende Kræfter og til Arbejdsfelt har valgt sig China, Siam, Indien, Afghanistan, Persien og Tyrkiet. I Programmet hedder det bl. a.: »Asien . . . rummer alle Himlens og Jordens gode Aander. Asien overgaar alle andre Verdensdele i Størrelse, Indbyggerantal og de naturlige Hjælpkilders Rigdom. Derfor har alle Tidsaldres høje Kulturer haft sit Udspring i Asien, og de store Vise fødtes alle i denne Del af Jorden . . . Udmærkede Sæder og Skikke og et fornemt Sind smykker alle Asiater, og Asiens Rejsning bør derfor paabegyndes samtidig af alle Asiater . . .« Slige Udtalelser viser tydeligt Japans fremtidige Maal.

Naturligvis glemte man ikke at hellige sin nærmeste Nabo, China, særlig Opmærksomhed ogsaa i denne Henseende. I gamle Dage havde China været Japans beundrede Læremester; nu vilde Japan være Læreren. Japanske Ingeniører, Læger og Lærere sendtes til China og udfoldede rig Virksomhed. Japanske Officerer virkede som Instruktører for chinesiske Tropper. Der grundlagdes talrige japanske Aviser, og selv ved de chinesiske Blade fik japanske Journalister Indpas. Man søgte at drage Gavn af det fælles Kendskab til de chinesiske Skrifttegn og ønskede at gennemføre en for disse to Lande ensartet Anvendelse af dem — der stiftedes saaledes med dette Formaal for Øje en særlig Skole i Shanghai, og der undervises her ikke mindre end 300 japanske Elever. Og i Japan selv optog man med megen Beredvillighed chinesiske Studenter ved Universiteterne; alene i Tokyo har der til Tider været 8000 Studerende samtidig. Blandt dem fandtes flere af Revolutionens senere

Førere, og det var her, at Ch'iu Chin, Revolutionens kvindelige Martyr, sammen med ti andre dannede en hemmelig Klub, der planlagde de første Rejsninger, som mislykkedes. Helt venligt syns de unge Chinesere — efter *Lionel Giles'* Oplysninger i *Chi'u Chin's Biografi* i »T'oung Pao« at dømme — dog ikke at være blevet behandlede; ti de stod under saa skarp Politikkontrol, at samtlige studerende paa et vist Tidspunkt endog besluttede alle som een at ville vende det ugæstmilde Japan Ryggen — men det blev dog ved Beslutningen. Enkelte fremragende Japanere plejede dog venlige Forbindelser med disse Kredse, saaledes Grev *Okuma*, den nuværende Leder af Japans Politik. Og de japanske Vaabenhandlere gjorde deres bedste for at udstyre Oprørerne godt: de solgte dem ikke mindre end 50,000 Geværer, 20 Millioner Patroner, 25 hurtigskydende Kanoner, 12 Stykker Feltskyts af svær Kaliber og 2000 Revolvere; saaledes forenede de det nyttige med det indbringende. Hvorledes selve den daværende Regering i Begyndelsen stod overfor Revolutionen i China, synes ikke helt sikkert, men antagelig var det dens Tanke at fiske i rørt Vande, lige som baade Rusland og England ønskede at gøre — det engelske Diplomati søgte, som bekendt, senere at faa den nye Regering til at flytte Residensen til Jang-tsedalen, hvor den engelske Indflydelse bedre kunde gøre sig gældende overfor den. For Japan blev Resultatet dog i hvert Fald en Skuffelse. *Jyan-shi-kai's* troløse Forræderi mod sit Herskerhus, der havde vist ham saa megen Tillid, maatte i de konservative Japaneres Øjne synes en utilgivelig Forbrydelse, og sikkert har de heller aldrig tilgivet ham den. For *Sun-ja-tsen* nærrede man for saa vidt mere Sympati, og det er en Kendsgærning, at førend den anden Revolution søgte meget betydningsfulde japanske Politikere ved et Ophold i Nordchina at paavirke den daværende Vicepræsident til at gennemføre *Sun-ja-tsen's* Valg til Præsident i Stedet for *Jyan-shi-kai*. Men — som bekendt — lykkedes dette ikke, og *Sun-ja-tsen*, en ædel og opofrende Mand, men en deraciné, der alt for tidligt var omplantet i Forhold, som var fremmede og fjendtlige mod hans Fædrelands nationale Idealer, maatte nødvendigvis vige Pladsen for den, der var stærkere, verdenskløgere og meget mere herskelysten end han; trods alle store

Drømme og et Livs Opofrelser var han ikke stor nok til sit eget Værk: »the world is many, I am one; my great work was too great!« En Tid lang synes det ogsaa at have været Japans Hensigt at søge gennemført en Deling af China i et republikansk Syden og et monarkisk Norden. Men heller ikke dette blev jo til Virkelighed.

Hvad der iøvrigt under hele Japans kommercielle og politiske Virksomhed i disse Aar falder stærkt i Øjnene, er dets Interesse for det sydligere China: Jang-tsedalen. Ti dette var jo Forbundsfællen Englands specielle Interessesfære. I engelske Kredse i Østen saa man da heller ikke med synderlig Sympati paa Japanerne og lige saa lidt paa selve den engelsk-japaniske Alliance, der aldrig havde været populær blandt Engelskmændene i Kolonierne. Men heller ikke i Japan havde den oprindelige Begejstring holdt sig i Live — spydige og skeptiske Røster begyndte mere og mere at gøre sig gældende, og et Tokyoblad, »Tokyo mainichi«, dristede sig endog til efter Alliancens Fornyelse aabenlyst at erklære: »Af vor Forbundsfælle England har Japan intet mere at vente . . . siden Begyndelsen af den chinesiske Revolution har Alliancen ikke blot slaet en stor Revne, men man staar endog i Jang-tsedalen ligefrem fjendtlig overfor hinanden . . .«

Til Trods for al gensidig Konkurrence og Mistillid var Alliancen mellem England og Japan nemlig blevet fornyet 1911. Men ganske vist var der foretaget skæbnesvangre Forandringer i dens Ordlyd. Først og fremmest var der i dens Art. IV blevet indført en Bestemmelse af stor Rækkevidde: »Skulde nogen af de høje Kontrahenter afslutte en Voldgiftstraktat med en tredje, er man enig om, at intet i denne Overenskomst skal paalægge vedkommende Part nogen Forpligtelse til at gaa i Krig mod den Magt, med hvilken en saadan Voldgiftstraktat er i Kraft!« Det var intet Under, at man i Japan studsede noget over denne Bestemmelse. Sagen var den, at England var i Færd med at afslutte en Voldgiftstraktat med de forenede Stater, og i Tilfældet af Krig mellem Japan og U. S. A. vilde England alt-saa nu være løst fra sine Forbundsforpligtelser. Da de forenede Stater netop i disse senere Aar er den Stat, der snarest kunde tænkes at komme i krigerske Forviklinger med Japan,

er det klart, at Forbundet herefter ikke kunde have nogen Værdi for Øriget. Det var kun en daarlig Trøst, at man i Forvejen ikke nærede Tro til Englands Hjælp i et saadant Tilfælde, da det jo fra Storbritanniens Side vilde blive en Slags Broderkrig, som vilde blive i højeste Grad upopulær i alle Kolonierne, ikke mindst i Australien og Kanada. Den japanske stærkt engelskvenlige Statsmand *Kato*, der havde undertegnet Overenskomsten som Japans Gesandt ved Hoffet i St. James, maatte sluttelig frem med en offentlig Redegørelse i »Osaka mainichi«, i hvilken han forklarede, at Alliancens »Hovedformaal fra først af var at forhindre en Deling af China: et Synspunkt, der nu mere end nogen Sinde synes afgørende og vægtigt . . . Den værdifulde Udsoning med Rusland var kun blevet mulig og holdbar paa Grundlag af det britiske Forbund, uden hvilket Japan vilde savne den nødvendige Rygdækning mod det mægtige Czarrige. saa at man overfor dette kunde gennemføre en selvstændig Politik . . . og uden at man var tvunget til at se sig om efter en anden Forbundsfælle, som ikke var nogen Ven af England . . . London turde paa sin Side lægge ikke mindre Vægt paa Opretholdelsen af Alliancen. Ti saasnt dette blev ophævet, vilde det være tvunget til at samle en stor Del af sin Søkrigsmagt i Stillehavsfarvandene, hvilket kun var muligt, enten ved en ny Fordobling af Rustningsudgifterne eller ved en med stor Risiko forbundet og af Foreign office øjensynlig med stor Ængstelighed undgaaet Omlæggelse af hele den britiske Politik . . . Den Anskuelse, at Optagelsen af Forbeholdet i Teksten (Art. IV) alene skyldes Englands Krav, er ganske fejlagtig. Tværtimod var Japan ogsaa ganske frivillig og med velberaad Hu traadt i Skranken for Voldgiftstanken, dels fordi man aldrig havde tvivlet om, at London i Alvorstilfælde paa en eller anden Maade vilde unddrage sig Forpligtelser, der var fjendtlige mod den racebeslægtede amerikanske Nation, dels fordi de britiske Dominier kun derved bragtes i en forsonlig Stemning overfor Alliancen, hvilket atter var en Forudsætning for dens Vedligeholdelse . . .« Det fremgaar klart af disse Ord, hvilke Vanskeligheder der rejste sig for en saadan Alliances Bestaaen: Koloniernes dybe Uvilje mod den gule Race og Englands Frygt for at krænke Amerika, hvis Følelser for Japanerne jo ikke er var-

mere end Australiens eller Sydafrikas. Men de viser ogsaa, hvad den betød for England: Rygfrihed i Stillehavet og alle østasiatiske Farvande, saa at Flaaden kunde koncentrerer i Nord-søen og de andre europæiske Farvande.

En anden betydningsfuld Forandring i Allianceteksten i Forhold til den tidligere var, at Artiklen om Japans Forpligtelse i Britisk Indien var strøget. Den havde været rettet mod Rusland, men efter Tilnærmelsen mellem England, Frankrig og Rusland behøvedes den ikke mere, ja, den var endog en Hindring for en endelig Udsoning mellem Japan og Rusland. Dens Ophævelse modtoges derfor ogsaa med stor Sympati af den russiske Presse, og *Nowoje Wremja* udtrykte sin Glæde over, at »der nu ikke mere paa nogen af Siderne var Grund til Fjendtligheder«.

Mellem Rusland og Japan fandt der overhovedet i hele Decenniet efter Krigen en langsom, men sikker Tilnærmelse Sted. I Virkeligheden var disse to Stater ogsaa som skabte til et Forbund: De alene disponerede over store Hærstyrker i selve Asien; deres Besiddelser stødte direkte op til hinanden, og et Samarbejde var paa talrige vigtige Punkter simpelt hen uundgaaeligt. Et Fjendskab mellem dem betød uhyre Omkostninger til militære Rustninger i Opmarschgebeterne, utallige Chikanerier i Manchuriet, hvor de begge i Landets formelle Herskere havde en Fjende, som vel veg af Vejen for de Stærkere, men ikke glemte nogen Ydmygelse. Det japanske Blad *Jiji shimpo* angav i en Artikel om den russisk-japanske Entente meget klart de vigtigste Motiver til en saadan Forsoning: »Den gensidige Anerkendelse af, at der for deres Anliggender i Østen findes naturlige Grænselinjer, hvis Overskridelse betyder store Tab for begge, mens man ikke behøver at frygte noget Sammenstød af Interesser, saa længe de holder sig inden for disse Grænser. Hertil kommer gensidig Anerkendelse af den Kendsgærning, at harmonisk Samvirke mellem de to eneste Magter, der har store Hære rede til alle Forviklinger paa det østasiatiske Kontinent, alene kan sikre Freden i Østen og lamme enhver tredje Magts ærgerrige Planer.« Nogen Tøven havde der ganske vist været, især fra japansk Side, ti man var ikke klar over, hvor megen Tillid man turde nære til Ruslands Styrke efter Nederlagene i

Manchuriet og de indre Uroligheder i Landet. Men man beroligedes ikke saa lidt ved den Energi, hvormed Rusland tiltvang sig Part i Seksmagtslaanet (der oprindeligt kun var et Firemagtslaan) til China, mens det samtidig energisk fastholdt sine Særrettigheder i Mongoliet og det nordlige Manchuri — »Rusland er nu kommet sig efter det svære Slag i Aarene 1904—05; Saaret er lægt . . . vi vil følge dets Udvikling med den varmeste Sympati . . .« En anden Omstændighed, der bidrog til de fordums Fjenders Forsoning, var det højst kuriøse Forslag om Manchuriets Neutralisering ved at købe Interessenterne ud, der stilledes af den amerikanske Udenrigsminister *Knox*, der blottede sin ufattelige Uvidenhed om de elementæreste Ting i japansk Aandsliv. Havde han blot haft den mindste Antydning af Forstaaelse af japansk Tankegang, vilde han næppe have vovet at fremføre et saadant Forslag — ti da havde han forstaaet, at ganske vist kan japanske Parlamentsmedlemmer købes lige som de amerikanske, men de, der virkelig har Magten, Ætlinge af Japans Krigeradel, glemmer aldrig Ærens Love; for dem gælder bestandigt hine *Kiuso's* Ord: »For Samuraien er Retsind det vigtigste, dernæst Livet, først derefter Guld og Sølv«. Betegnende for den Stemning, hvormed *Knox'* kompromiterende Forslag optoges i Japan, er de Ord, som en Officer udtalte til Major *Haushofer*: »At betale de Døde fra Port Arthur — hvem har vel Penge nok dertil?« Nu var man baade i Japan og Rusland klar over, hvem der var Fremtidens Fjende: det var Amerika, der med sine Penge haabede at kunne købe sig ind overalt og ved Pengene mente at kunne opveje de andres reelle Magtmidler. Nu gjorde de begge Front mod den fælles Fare og nedlagde i Enighed Protest mod de store amerikanske Jærnbaneplaner, og hermed indleddedes i Virkeligheden den endelige Forsoning. Til Gavn for China synes denne dog ikke ikke at skulle blive. Allerede ved den russisk-japanske Overenskomst i 1907 fandtes en Bestemmelse (Art. III), der rummede en dulgt Trusel mod Chinas Integritet: »Hvis en eller anden Begivenhed skulde true den ovennævnte Status quo, vil de to høje Kontrahenter hver Gang paa ny udveksle Tanker om de Forholdsregler, der vil være at træffe for dennes Opretholdelse.« Men i den hemmelige Traktat, der afsluttedes 8. Juli

1912, og kun røbedes ved en Indiskretion, bliver der i Realiteten ikke taget fjærneste Hensyn til Chinas Suverænitet over Manchuriet, som aabenlyst deles i en japansk og en russisk Interessesfære.

Men denne Forsoningspolitik's Betydning indskrænker sig selvfølgelig ikke til Østen — netop Verdenskrigen nu har kastet Lys over dens Rækkevidde ogsaa indenfor europæisk Politik. England Frankrig, Rusland og Japan stod nu enige i Østen. England kunde altsaa lade sin Flaade samles i Nordsøen og blotte de asiatiske Farvande. De indiske Tropper kunde kaldes bort fra den indiske Grænse og Forsvaret af denne overlades efterladte europæiske Soldater. Rusland behøvede ikke at samle større Trossmængder i Østen til Dækning af sin Ryg, men kunde koncentrere al sin Kraft i Kampene ved de europæiske Grænser. Og Japan selv fik fri Hænder til at foretage det nødvendige til »Opretholdelse af Freden i de østasiatiske Farvande«, d. v. s. tage Kiautchou i Besiddelse. Ansigt til Ansigt med disse Forhold kan man ikke undre sig over, at Ty-skere i hele denne Konstellation ser et Led i den engelske Indkredsningspolitik overfor Tyskland — i en Artikel i »Scientia« om »Englands Krig med Tyskland« har *Eduard Meyer* saaledes aabent udtalt denne Formodning: »I Ententen var imidlertid. 1907 ogsaa Rusland traadt ind; Edward VII's behændige Politik havde forstaaet ogsaa her at skaffe gamle Stridsspørgsmaal af Vejen, at træffe Aftaler om Persien og andre Uoverensstemmelser i Asien og paany vende Ruslands Aktion mod Europa og dermed mod Østrig og Tyskland. Følgen var, at Rusland nu ogsaa traadte i bedre Forhold til Japan, som siden 1902 stod i Alliance med England, og glemte sin Vrede over Nederlaget . . . I Aaret 1911 sluttede Rusland og Japan en Overenskomst om Manchuriet. Saaledes traadte Japan som fjerde Magt . . . ind i den store Koalition, som England havde samlet mod Tyskland.«

— — —

Samme Aar, som den hemmelige Traktat mellem Rusland og Japan afsluttedes og Forsoningen mellem de to Magter fuldbyrdedes, døde ved Sommertid den alderstegne *Meiji-tenno*. Og han fulgtes i Døden af den gamle Marschal *Nogi* som en ærekær Samurai, der i et langt Liv trofast havde tjent sin Fyrste.

I et kosteligt Skrin af hvidt Pawloniatræ skulde hans sidste For-
maninger til Prinserne, hvis Lærer han havde været, stilles paa
den unge Kejsers Arbejdsbord, for at denne stedse kunde lytte
til den Dødes Stemme. »Oplysningstiden« var dermed til Ende,
og »den store Retfærdigheds Periode«, Taicho, indledtes med
Kejser Yoshihito's Tronbestigelse.

VI.

Fredsbrudet i Østen. — Tsingtaus Fald.

»Har ikke Tapperhed sin Rod i
Hjærtets Godhed, sit Udspring i Vel-
vilje?«
Kiuso.

Selv efter at England havde erklæret Tyskland Krig, ven-
tede dog kun de færreste Tyskere, at ogsaa Japan vilde blive
Deltager i Kampen. I Tyskland har i hvert Fald det store
Flertal næret ikke saa ringe Sympati for det tapre og dygtige
Folk, der — som Friherre *v. Marschall* en Gang udtrykte sig i
Rigsdagen — »i kort Tid havde gjort saa beundringsværdige
Fremskridt paa alle Omraader og vist sig at have et skarpt
Sværd bade til Lands og til Vand.« Man ventede ogsaa en vis
Taknemlighed fra Japans Side. Det var jo tyske Officerer, der
havde uddannet den japanske Hær; det var tyske Kanoner, der
udgjorde Hovedparten af dets Artilleri i de sejrige Krige; det
var tyske Forskere, der i særlig Grad havde præget hele det
moderne Japans Videnskab; og endelig havde Japanerne overalt
i Tyskland mødt en ubegrænset Gæstfrihed, og alle Døre havde
aabnet sig for dem.

Men de, der kendte til Forholdene i Østen, gjorde sig ingen
falske Forhaabninger. Ti de vidste alt for vel, at nu endelig
var det rette Øjeblik kommet til at ødelægge Tysklands
blomstrende Handel paa Østen, det Øjeblik, som baade Japan
og England saa længe havde ventet paa. Saa længe havde
Tsingtau været alle Østens Europæere en Torn i Øjet — nu
frembød der sig endelig en Lejlighed til at uskadeliggøre dette
Centrum for al tysk Virksomhed i det fjærne Østen. *Tsingtau*

— det var Tysklands Stolthed, men ganske vist ogsaa Genstand for dets særlige Bekymring. I den Aarrække, i hvilken dette Sted havde været tysk Forpagtning, var den uanselige lille Fiskerflække vokset til en anselig Havnestad. Ved utrolig Energi var der blevet skabt en Mønsterby, der var ren og pillen, sund og velhavende, et fortræffeligt Vidnesbyrd om alt, hvad tysk Aand formaar. Der var bygget en glimrende Havn, Værfter, Flydedok og Kuloplag. Der var indrettet fortræffelige Gader og Kanaler. Belysningen var upaaklagelig, Samfærdselsmidlerne ligeledes. Omegnen var vel dyrket, og en udmærket Bane forbandt Byen med Provinsens Hovedstad. Der var Fabriker og Kulgruber, og man planlagde allerede Bygningen af et stort Valseværk og Støberi, hvori Produkterne fra nærliggende Jærnmalmgruber kunde blive bearbejdede. Byens Ry udbredtes ogsaa efterhaanden vidt omkring: Chineserne lærte lidt efter lidt at føle Tillid til dens Ledelse, og der dannedes en Koloni, som levede i bedste Forstaaelse med Tyskerne. Men fra andre Sider saa man med dyb Uvilje paa denne Fremtoning, der ikke blot forstod at hævde sig ved sin egen Værdi, men ogsaa blev et Udgangspunkt for tysk Virksomhed over hele Nordchina. Fra engelsk Side aabnedes en voldsom Kamp mod al tysk Industri og Handel, og man var ikke smaalig med Hensyn til Valget af sine Midler — især udmærkede The British Engineers Association sig ved den ubehøvede Polemik, som den i sit Organ »Eastern Engineering« aabnede mod tyske Fabrikata. Formaålet hermed var naturligvis at gøre den tyske Handel og Industri umulig i Østen og tillige saa vidt gørligt svække Chinesernes stigende Beundring for det Snille, der havde forvandlet Tsingtau, som nu saa lidt lignede de andre europæiske Byer i Østen. Men netop derfor vidste man ogsaa i Tyskland, at før eller senere vilde England og dets Forbundsfælle gøre et Forsøg paa at forjage Tyskerne fra China og berøve dem den By, som de selv havde skabt. Saa sikkert ventede man dette, at allerede før Portsmouthfreden foreslog »Frankfurter Zeitung« den tyske Regering at give Tsingtau tilbage til China og sælge alt, som var tysk Ejendom. Det blev imidlertid ikke vikeliggjort, antagelig fordi den tyske Regering med Rette har ment, at en saadan Handlemaade af Landets Fjender vilde blive

fortolket som Tegn paa Svaghed og derfor blot være til Skade for tysk Handel og Industri i Østen. Under selve Krigen truede japanske Blade endog med Annektion af Kiautchau som Hævn for Tysklands foregivne russervenlige Holdning. Men selv ganske bortset fra mulige japanske Lyster med Hensyn til Tsingtau, var det jo givet, at hvis England ønskede Japans militære Støtte, maatte det af Hensyn til Alliancens Bestemmelser alene for sin Æres Skyld følge sin Forbundsfælle — hvor meget end de bedste i Landet maaske beklagede dette. Men naar en Japaner, *Shimada*, i »Frankfurter Zeitung« (20. Nov.) søgte at paavise, at Japans Deltagelse baade skyldtes Troskab mod England og Ønsket om at bevare Freden i Østen, saa er dette sidste ikke helt i Overensstemmelse med de faktiske Forhold. Ti det er en Kendsgerning, at den tyske Regering endnu førend den modtog det japanske Ultimatum meddelte den japanske Gesandt i Berlin, at den tyske Eskadre i Østasien vilde faa Ordre til at afholde sig fra enhver fjendtlig Handling i de østasiatiske Farvande (altsaa ogsaa overfor russiske, engelske og franske Handelsskibe), dersom Japan forblev neutral.

Men den 7. August tilstillede England den japanske Regering en Note, hvori man anmodede Japan om med Vaabenmagt at holde Farvandene sikre for Handelen, da England havde Brug for hele sin Flaade i Europa. Med større Begejstring modtoges denne Anmodning ikke i Japan, ti de finansielle Forhold gjorde Øjeblikket lidet egnet til Krig. Alligevel maatte man lyste Parolen i Overensstemmelse med Traktatens Bestemmelser. I det japanske Parlaments Krigsmøde beklagede Premierministeren, Grev *Okuma*, oprigtigt, at Japan »tvunget af den Pligt, som Forbundet med England paalægger det«, havde maattet erklære Tyskland Krig. Udenrigsministeren, den tysk fjendtlige Baron *Kato*, udtalte ved samme Lejlighed: »... i Begyndelsen af August anmodede England den kejserlige Regering om Bistand, i Overensstemmelse med Alliancens Bestemmelser. . . . Især da vor Forbundsfælle *bad om Hjælp* . . . kunde Japan . . . ikke gøre andet end sige ja til Anmodningen . . .« Ogsaa Finansminister *Wakatsukis* Udtalelser er det værd at bemærke: »Regeringen beklager, at den netop paa et Tidspunkt, da Rigets Finanser trænger til vigtige Reforme, uheldig-

vis er blevet nødsaget til at erklære en venligsindet Magt Krig og kræve store Summer til militære Øjemed.« Han fik dog en Trøst i den Finansoverenskomst, som blev truffet mellem England og Japan og hvorved Japan fik Midler disponible — Bladet *Niroku* giver en pudsigt Skildring af Ministerraadet den 12. August: »Finansministeren, hvis Ansigt i Ministrenes og de ældre Statsmænds Raad blev længere og længere under Udenrigs-, Krigs- og Marineministrenes Taler, lavede pludselig op, da Finansoverenskomsten mellem Baron Kato og den engelske Gesandt Greene dukkede frem.«

Den 15. August tilstillede det japanske Udenrigsministerium den tyske Gesandt et Ultimatum, der lød saaledes:

»Den kejserlige japanske Regering, der betragter det som i højeste Grad vigtigt og nødvendigt under de foreliggende Omstændigheder at gribe til Forholdsregler, der kan fjærne enhver Foranledning til Forstyrrelse af Freden i Østasien og tilfredsstille de i Alliancetraktaten mellem Japan og Storbritannien antydede almene Interesser, anser det i den Hensigt at sikre en fast og varig Fred i Østasien, hvilket er Formaalet med den nævnte Overenskomst, i al Oprigtighed for at være dens Pligt, at give den kejserlige tyske Regering det Raad, at udføre følgende to Forslag:

1) Straks at fjærne alle tyske Krigsskibe og bevæbnede Skibe af enhver Art fra de japanske og chinesiske Farvande og at afvæbne de Skibe, der ikke kan fjærnes.

2) Inden senest den 15. Septbr. 1914 uden Betingelser eller Godtgørelser at overgive de kejserlige japanske Myndigheder hele Forpagtningsomraadet Kiautschau med Udsigt til, at det i givet Tilfælde vil blive tilbageleveret China.

Den kejserlige japanske Regering meddeler samtidig, at den — forsaavidt den ikke har faaet Svar fra den kejserlige tyske Regering inden Mandag den 23. Aug. 1914, om at denne uden Betingelser antager det af den kejserlige japanske Regering givne Raad — vil se sig nødsaget til de Handlinger, som den under de givne Omstændigheder anser for nødvendige.«

Paa dette Ultimatum kunde den tyske Regering vanskeligt give noget høfligt Svar og den foretrak derfor i al Stilhed at give den japanske Gesandt hans Pas. Da den angivne Frist var

udløbet, udstedtes den japanske Krigserklæring med stor Præcision endnu samme Eftermiddag, og den 29. Aug. blev den i Mikadoens Nærværelse højtidelig meddelt de afdøde Forfædre. Samtidig sendtes særlige Gesandter til Solgudinden Amaterasus Tempel i Ise og til Jimmu-tennos og Meiji-tennos Grave. Mindre højtideligt, men ikke mindre smukt, begyndte Krigen fra tysk Side med hint Telegram fra Tsingtaus Guvernør, der lovede Kejseren Pligtøpfyldelse til det yderste.

Selve Angrebet paa Tsingtau forløb jo nok lidt anderledes, end man havde ventet sig, og det blev ikke den Parademarsch, som Japanerne havde tænkt; efter den russisk-japanske Krig mente de jo, at de var alle Verdens Folk overlegne i militær Dygtighed — Prof. *Riegelsberger* fortæller, at man siden da ofte hørte sige: »Nu vil de tyske Officerer nok være nødsagede til at komme til Japan for at studere Krigskunst hos os.« Men skønt Byens Skæbne paa Forhaand var beseglet overfor Overmagten (engelske Tropper forenede sig yderligere med de japanske), lykkedes det dog Forsvarernes Heltemod og Kraft længe at afværge den uundgaaelige Skæbne. Paa Mikadoens Fødselsdag paabegyndtes sluttelig det afgørende Angreb. Alerede om Morgenen aabnede de svære Skibskanoner, som var bragt i Land, Ilden, og Kl. 6.30 Eftermiddag gav General *Watanabe* Ordre til at hele Artilleriet skulde tage fat, og en voldsom Beskydning baade af Fæstningsværker og af Byen begyndte; Beskydningen førtes med stor Kraft fra begge Sider, særligt den 31. Oktbr. og 1. Novbr. — for saa vidt man kan stole paa Skildringen i *North China Daily News*, hvis Korrespondent var ved det britiske Hovedkvarter, aftog Styrken af den tyske Artilleriild derefter mere og mere og døde næsten hen (Skildringen bærer imidlertid stærkt Præg af at være politisk til Rette lagt for Læsere i China). Hovedstormen kom ret pludseligt. General *Yamada* havde ved Midnat beordret nogle Kompagnier til Angreb paa Skanse Nr. 3, og ved Ettiden var den i Japanernes Hænder. Han sendte derefter Anmodning til Hovedkvarteret om at lade det almindelige Angreb begynde, men førend han kunde faa Svar, sendte han to Kompagnier frem til Angreb paa Skanse 2, der var erobret Kløkken fire. Da General *Horiuchi* paa venstre Fløj saa dette, sendte han fire Kom-

pagnier frem mod Skanse 4 og 5, mens *Johoji* paa højre Fløj sammen med Englænderne nu ligeledes rykkede frem og der fra Centrum og venstre Fløj rettedes Angreb mod Iltis og Bismarck. Ved halvsyv Tiden hejstes det hvide Flag paa Skanse 1 og Moltkeforterne.

I England vakte Meddelelsen om Tsingtaus Fald naturligvis Jubel — dog interessantere end den engelske Presses selvfølgelig Hoveren over det Tab, som Tyskland derved havde lidt, var de amerikanske Blades Udtalelser, især *New York Times'* naive Bemærkning om, »at der er ingen Tendens her i Landet (nemlig U. S. A.) til at tvivle om Japans gode Hensigter.« Denne Troskyldighed stilles i det rette Lys ved den Meddelelse, som det betydningsfulde japanske Blad *Jiji* bragte et Par Dage efter Tsingtaus Fald. *Jiji* meddelte nemlig, at ganske vist havde Regeringen i sit Ultimatum til Tyskland talt om Muligheden af at tilbagegive China Tsingtau, men Forudsætningen var, at Tyskland frivilligt afleverede hele Omraadet. Nu havde Japan maattet erobre det med Vaaben og følgelig var Forpligtelsen til at give det til China bortfaldet!

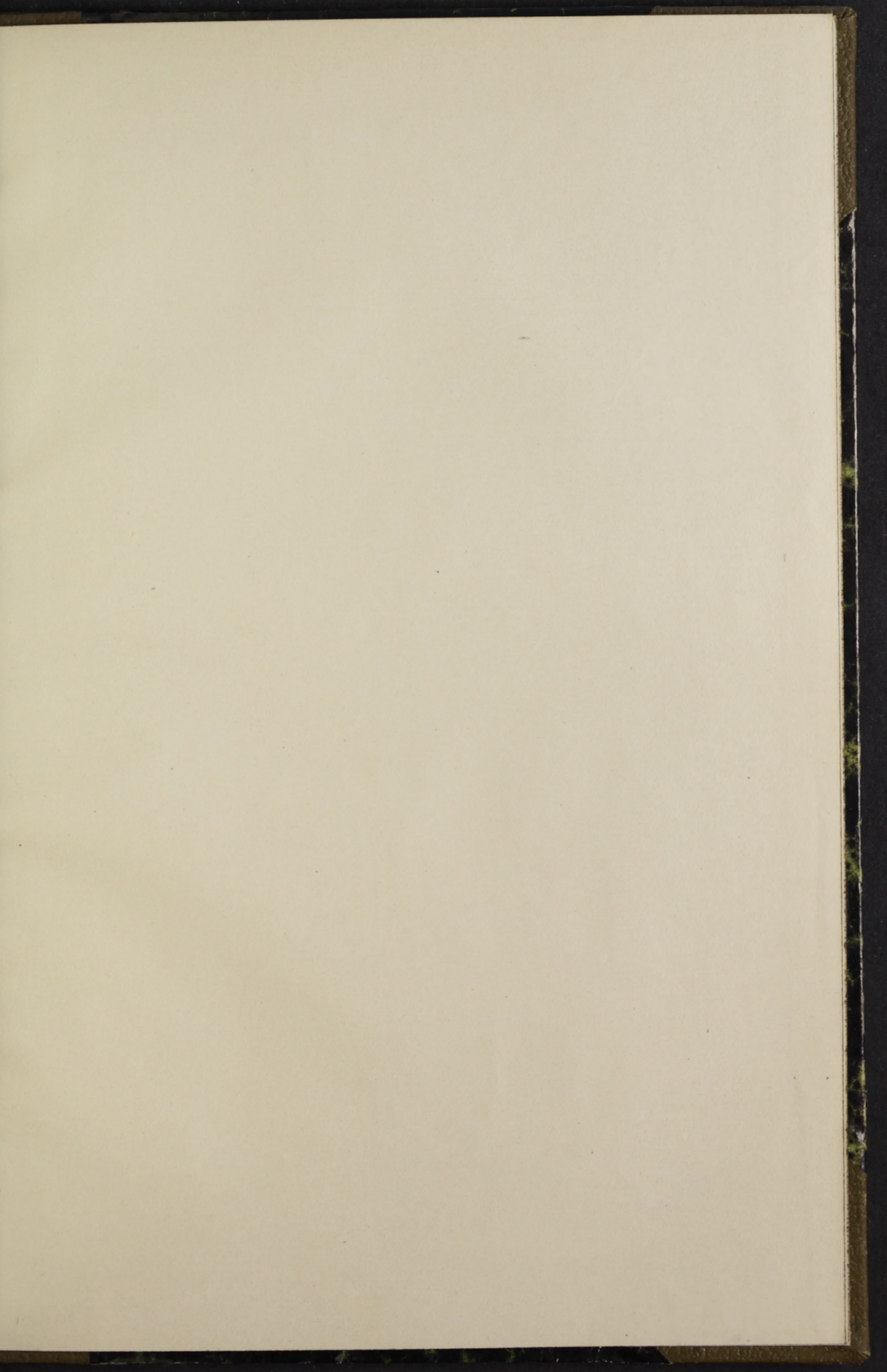
Chineserne selv synes heller ikke at have næret noget som helst Haab. Meget pessimistiske var i hvert Fald de Overvejelser, som Tsingtaus Fald foranledigede i den chinesiske Presse og som *Asahis* Pekingkorrespondent gengiver: »Tsingtaus Fald var en Sorg for Tyskland og en Glæde for Japan. Det var chinesisk Territorium, men China var ude af Stand til at forsvare det. China kunde ikke erobre det; derfor maatte Japan gøre det. Chinas fire hundrede Millioner følte sig ikke forpligtede til at dele Tysklands Sorg, men de vilde betragte det som en Skændsel at glæde sig med Japan. Heldigvis var Japan ikke alene om at tage Bestemmelse med Hensyn til Kiautchau og China maatte gøre, hvad det kunde, for at hævde sin Ret og bevare Freden.

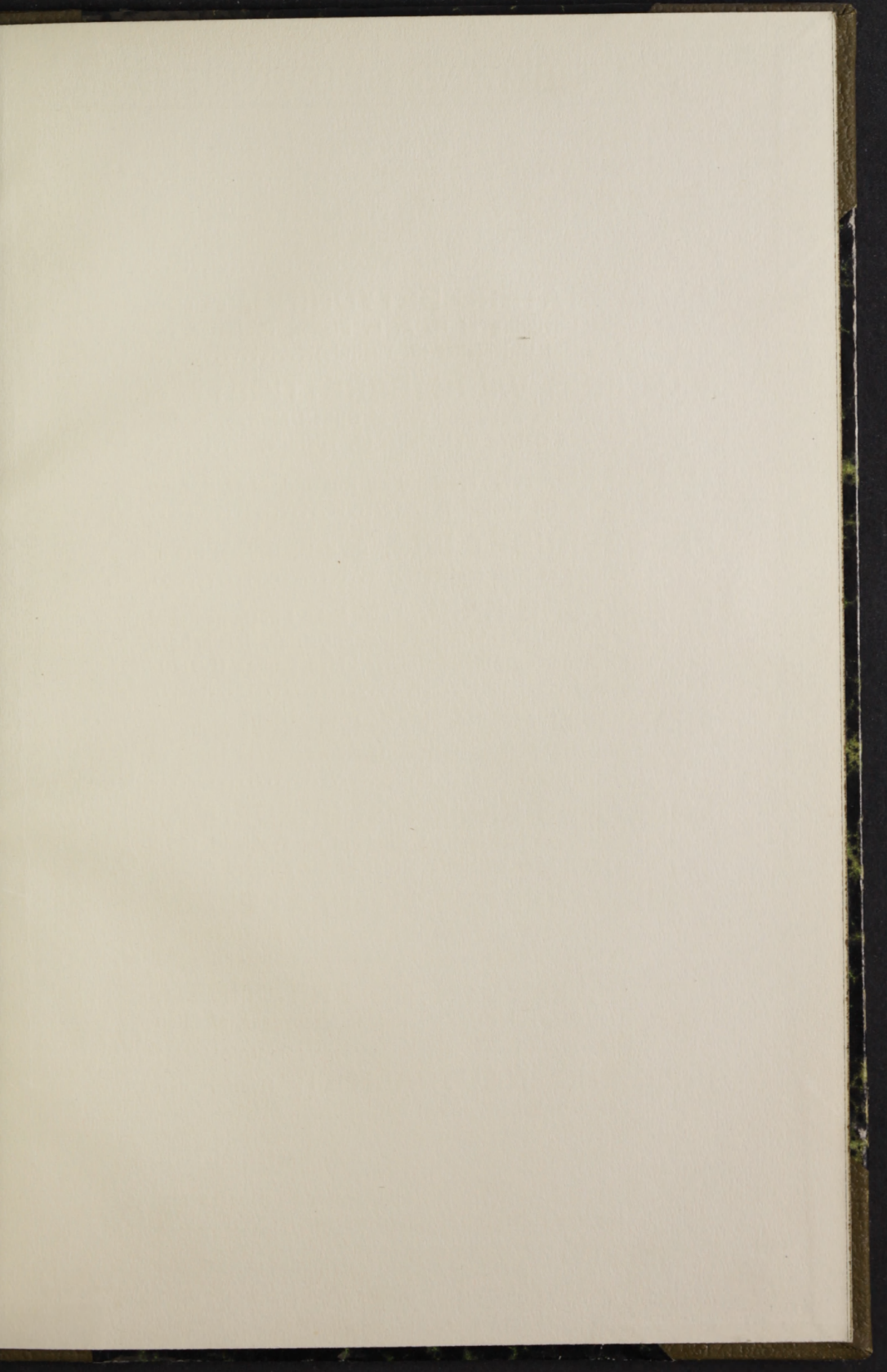
China havde netop paa dette Tidspunkt ogsaa god Grund til at holde sig i Baggrunden, ti Regeringen maatte være tilfreds, om den kunde klare de Skær, som truede Statsskibet i Landets eget Indre. De kejserligsindede fortsatte deres underjordiske Arbejde for at bringe Manchudynastiet tilbage, og da Sammensværgelserne syntes at vokse, herskede der almindelig Ængstelse,

ikke blot i Peking, men ogsaa ude omkring paa Landet, hvor man ventede Udbrud af alvorlige Uroligheder. For at foregribe alle Eventualiteter havde Regeringen samlet betydelige Troppemængder i Peking, hvor stærke Afdelinger patruljerede Dag og Nat, og praktisk talt var Byen i Belejringstilstand. Men værre Farer truede fra Syden. Her var det ganske sikkert, at alvorlige Uroligheder var i Vente. I Kanton havde der allerede fundet ret farlige Bombeattentater Sted. Revolutionære Selskaber hvervede bestandigt nye Tilhængere og spredte oprørske Skrifter over hele Landet. Hvor alvorlig Situationen her var, fremgaar bedst af den Proklamation, som Regeringen udstedte og lod opslaa ikke blot i Kanton, men i flere andre Storbyer, en Proklamation, hvis Indhold, der er gengivet i N.-C. Daily News, vel fortjener at kendes. Der omtales heri de kendte Rygter om Uroligheder og »det taabelige Folk« opfordres til ikke at lytte til dem eller udtale sig om dem. De klassiske Værker citeres i Anledningen: »Himlen tænker som mit Folk tænker,« hedder det heri, og dette fortolkes saaledes, at da Folket afskyr Revolution, fordømmer Himlen den. Heraf følger atter, at Revolutionen maa mislykkes, ti »den, der krænker Himlen, kan ikke have Held med sig.« Og som Eksempel nævnes den foregaaende Revolution: Oprørerne myrdede, røvede og stjal — og flygtede saa med Udbyttet; mange blev Millionærer, andre fik hundredtusinder af Folkets Penge. Som det var den Gang, vil det blive nu, og derfor bør »det taabelige Folk« holde sine Fingre fra alt Oprør. Desuden var Hæren tro mod Regeringen, en loyal Aand gennemtrænger alle Grader — Oprøret vilde derfor blive knust. Dog — saa selvsikre som disse Ord end var, følte Regeringen sig dog utvivlsomt mere urolig end den lod ane.

Naturligvis var Japan straks villig til at hjælpe China, offervilligt som altid. — *Nichi nich* meddelte, at Regeringen var rede til at støtte Præsidenten ved at sende Tropper til China. Derom havde vistnok ingen tvivlet, men i China foretrak man dog at undgaa den hjælpsomme Nabo. Lejligheden var imidlertid for god til at Japan vilde lade den gaa fra sig. China var værgeløst, England og Rusland rigeligt optagne af at klare for sig i Europa. Japan havde altsaa frie Hænder i Østen, og at det vilde benytte sig deraf, fremgaar af Meddelelserne om den

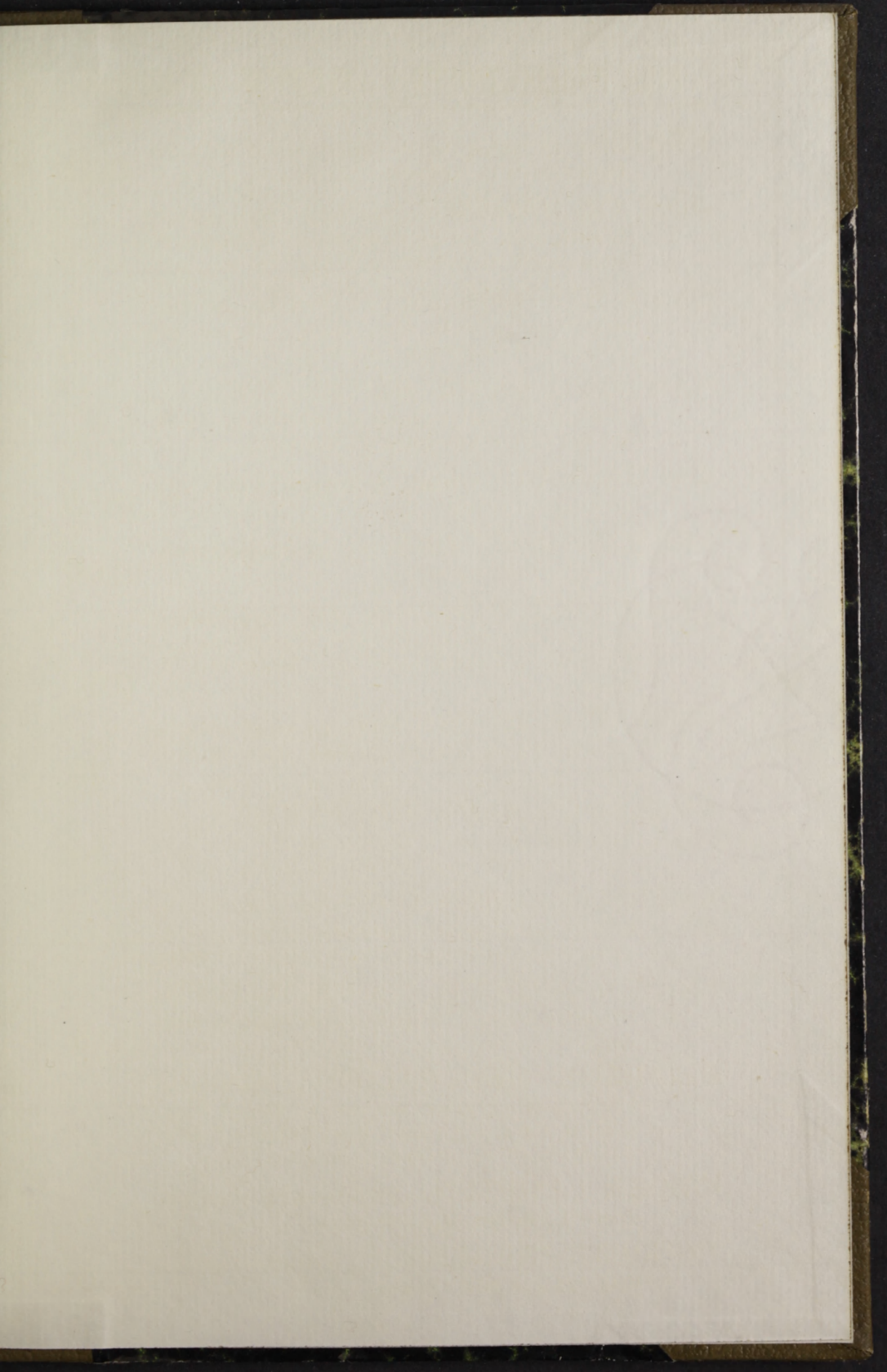
Række Krav, som det har stillet til China og om hvilke der i Øjeblikket forhandles. At udtale sig om selve disse og om mulige Resultater, lader sig endnu ikke gøre med Sikkerhed. Kun eet synes vist: at Japan nu vil søge at skaffe sig det Supremati i Østen, som (efter hvad der er paavist i det foregaaende) uomtvisteligt er blevet dets Maal. *Okuma* udtalte engang: »Vi lader os benytte af de fremmede nu, for senere, naar vi er stærke nok dertil, at fordrive dem fra Østen.« Nu er han Japans Premierminister, nu er Japan stærkt, mens det Europa, der maa lade Japanere og Indere kæmpe for dem, er modstandsløst i Østen. Den hvide Race har røbet sin Svaghed, og den vil sikkert faa Lov at bøde derfor. Og i saa Tilfælde rammer det haardeste Slag den europæiske Stat, der selv uden tvungende Nødvendighed blandede Japan i Striden og udvidede Krigen til de østasiatiske Farvande. Ti det er ikke mindst mod dets Interessesfære, at Japan har vendt sin Opmærksomhed: Jang-tse og hele dens mægtige Opland. Hvorledes Krigen end slutter i Europa, saa vil England have mistet sin Førstestilling i Østen, hvis Japan gennemfører sine Krav.

PIOS PUBLIKATIONER I ANLEDNING AF KRIGEN

- KRIGEN**, Et Indlæg for Stor-Britannien af Sir Arthur Conan Doyle (5. Tusinde)..... 0,25
- ÆRE OG VANÆRE**, Tale holdt i Queens Hall i London af D. Lloyd George, M. P., Englands Finansminister (5. Tusinde)..... 0,25
- SMAA STATERS BETYDNING**, En historisk Udvikling af H. A. L. Fisher, Professor ved Sheffield Universitet (3. Tusinde)..... 0,35
- KAN KRIG VÆRE BERETTIGET?** En Fredsvens Betragtninger, af Gilbert Murray, Professor ved Oxford Universitet (3. Tusinde)..... 0,35
- OM BARBARI**, Tyskland og Rusland, af G. K. Chesterton (3. Tusinde)..... 0,50
- FREDSBRUDET 1914**, En dokumenteret Fremstilling af Erik Møller..... 1,00
- DEN STORE KRIG**, Taler holdt i Parlamentet af Marineminister Winston Churchill, Krigsminister Lord Kitchener og Finansminister Lloyd George (1-3 Tusinde)..... 0,50
- FRANKRIG OG KRIGEN**, 43 Aars fredelig og forsonlig Politik overfor Tyskland 1871—1914 af Pierre Albin..... 0,35
- ENGLANDS KAMP FOR FREDEN**, Forhandlinger ført mellem England og Tyskland 1898—1914, efter officielle Kilder af Sir Edward Cook.. 0,35
- AMERIKANERNES SYN PAA KRIGEN**, Et Svar paa de tyske Professorers Erklæring, af S. H. Church, Præsident for Carnegie Institute, Pittsburg 0,35
- KRIGEN, FREDEN OG FREMTIDEN**, Hvorledes kan Krig i Fremtiden forebygges, af Ellen Key..... 0,75
- BELGIENS NEUTRALITET**, Hvorfor den blev krænkert, af J. van den Heuvel, Belgisk Statsminister, tidligere Justitsminister, Professor i Retsvidenskab ved Universitetet i Louvaine..... 0,35
- KRIGEN I LUFTEN**, Luftflaaderne og deres Anvendelse i Krigen, af Alfred Nervø..... 0,75
- TYRKIETS FREDSBRUD**, Hvorledes Tyskerne drog Tyrkerne med i Krigen..... 0,50

1915 PUBLIKATIONER I ANLEGNING AF KRIGEN

KRIGEN , Et Indlæg for Standpunktet af Mr. Lloyd George af Lord Grey af Trafford	0,25
ERE OG VANERS , The War i Great Britain Lindes af Dr. John Galsworthy, Dr. Stephen G. Spender og Mrs. G. Galsworthy	0,25
SMÅA STATETS BETYDMING , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy af G. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford	0,35
KAN KRIG VÆRE BERETTIGET , Et Indlæg af Professor Lindes af Oxford og Mrs. Galsworthy og Lord Grey af Trafford	0,25
OM BARBARI , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy af G. Galsworthy	0,25
FREDSBRUDET 1914 , Et Indlæg af Lord Grey af Trafford	1,00
DEN STORE KRIG , The War i England af Mrs. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford og Professor Lindes af Oxford	0,50
FRANKRIG OG KRIGEN , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford	0,25
ENGLANDS KAMP FOR FREDS , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford	0,25
AMERICANERNE OG DEN STORE KRIG , Et Indlæg af Dr. Lindes af Oxford og Mrs. Galsworthy	0,35
KRIGEN, FREDEN OG FREMTIDEN , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford	0,75
BELGIENS NEUTRALITET , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford	0,35
KRIGEN I LUFTEN , Luftkrig i den Store Krig af Lord Grey af Trafford	0,75
TYRKIETS FREDSBRUD , Et Indlæg af Mrs. Galsworthy, Lindes og Lindes af Lord Grey af Trafford	0,50

